

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu

Matkailun koulutusohjelma

TIAINEN, JENNI

Tapahtumakalenteri ja elämyksellinen regatta-tapahtuma Jämsänjoelle

Opinnäytetyö 77 s., liitteet 6 s.
Marraskuu 2010

Opinnäytetyön aiheena on Jämsänjoen tapahtumakalenterin tuottaminen. Tässä työssä selvitettiin, millaisia vapaa-aikapalveluita Jämsänjoen ympäristöön halutaan, kuinka Jämsänjoen ympäristöä voidaan kehittää tapahtumien ja toiminnan avulla sekä miten ja millaisia elämyksellisiä tapahtumia voidaan tuottaa Jämsänjoen ympäristöön. Työn toimeksiantaja on Jämsänjoki Virtaa! -hanke.

Tutkimuksessa käytettiin sekä laadullista että tilastollista menetelmää. Tutkimusmenetelminä käytettiin kyselyä ja konsultaatioita. Kysely toteutettiin syksyllä 2010 jämsäläisille paikallisille asukkaille ja toimijoille. Konsultaatiot teetettiin Jämsän kaupungin kulttuuritoimenjohtajalle, Jämsän kehittämissyhtiön matkailupäällikölle sekä kolmelle paikalliselle yrittäjälle. Opinnäytetyön teoreettisena viitekehysenä käytettiin elämyskolmiomallia sekä tuotekehityksen suunnitteluprosessin mallia.

Kyselyn tuloksista selvisi, että Jämsänjoen ympäristössä on monia kehittämiskohtia. Näitä kehittämiskohteita voidaan parantaa tapahtumien, kuten talkoiden, opastuskierrosten ja esittelytilaisuuksien avulla. Jämsänjoelle toivottiin luonto- ja ympäristö-, kulttuuri- ja liikuntatapahtumia, lasten tapahtumia ja erityisiä joki-tapahtumia. Tutkimustulosten perusteella koottiin Jämsänjoen ympäristöön tapahtumakalenteri. Lisäksi työssä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin yhtä tapahtumakalenteriin sijoitettua tapahtumaa, Jämsänjoen regatta-tapahtumaa, elämismalli-teorian avulla. Konsultaatioissa ilmenneiden tulosten perusteella paikalliset toimijat ovat tärkeimmät toiminnan tuottajat.

Tutkimuksen tuloksena syntyi Jämsänjoen tapahtumakalenteri ja malli elämyksellisestä regatta-tapahtumasta. Lisäksi tutkimuksen tuloksista selvisi paljon Jämsänjoen ympäristöön liittyviä kehitysajatuksia kuten Sataman kehittäminen, ympäristön siistiminen ja raivaus, tiedon puute Jämsänjoen kohteista, rakenteiden, opasteiden ja reittien puute. Opinnäytetyössä on yhdistetty ajatuksia, kuinka näitä ongelmakohtia voidaan parantaa tapahtumien ja toiminnallisuuden kautta.

Asiasanat: Tapahtumatuottaminen, luontomatkailu, ohjelmapalvelu
matkailutuote ja elämys.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism

TIAINEN, JENNI:

An Events Calendar and a Memorable Regatta Event for Jämsänjoki

Bachelor's thesis 83 pages
March 2010

The purpose of this thesis was to produce an event calendar for the town of Jämsänjoki. The main idea was to find out what kinds of leisure activity services there are called for in Jämsänjoki, how the surrounding area of Jämsänjoki can be developed through events and activities and what kinds of memorable events can be produced to promote Jämsänjoki and its surroundings. The case project is called Jämsänjoki Virtaa!.

The research includes both practical work and theory. This thesis was based on a survey carried out in autumn 2010, with questionnaires that were answered by 80 persons. In addition to the questionnaires, four service producers were consulted. The consultants work for Jämsek Inc., for the Jämsä City Department of Cultural Affairs, and three local companies. The development proposals, problems and observations, which emerged from the survey and consultations, are being discussed in this thesis. The work was based on the Experience Pyramid theory by Sanna Tarssanen and Mika Kylänen, and the Development Process theory, developed by Pauli Verhelä and Pekka Lackman.

The development proposals from both the inhabitants of Jämsänkoski and the agents proved a demand for events, activities, and guided tours, as well as for the promotion of the local culture in Jämsänjoki. Research results were used to create an event calendar for the surrounding area of Jämsänjoki. One specifically observed event was a boat regatta event which was analysed using the Experience Pyramid theory. Results that arose from the interviews indicated that local operators were the most important activity providers.

As a result of the study an event calendar for Jämsänjoki and a model of an experimental regatta event were created. In addition to this many ideas on how to improve the surroundings of Jämsänjoki emerged, such as tidying and clearing the environment, providing more information about targets, structures, guides and routes of Jämsänjoki. In this thesis ideas brought together to improve these problematic points through events and action.

Keywords: Event producing, nature tourism, programme services, tourism product and experience.

SISÄLTÖ

| | |
|--|----|
| TIIVISTELMÄ..... | 2 |
| ABSTRACT..... | 3 |
| | |
| 1 JOHDANTO..... | 5 |
| 1.1 Tutkimuskohde..... | 5 |
| 1.2 Käsitteet ja teorit..... | 6 |
| 1.3 Tutkimuskysymykset..... | 11 |
| 1.4 Aineisto ja menetelmät..... | 12 |
| 1.5 Tutkimuksen kulku..... | 16 |
| | |
| 2 TUOTEKEHITYKSEN SUUNNITTELMALLI, ELÄMYSKOLMIOMALLI JA JÄMSÄNJOKI VIRTAA! -HANKE | 17 |
| 2.1 Matkailupalvelun suunnittelumalli..... | 17 |
| 2.1.1 Tuotteen ideointivaihe..... | 19 |
| 2.1.2 Tuotteen toteuttamisvaihe..... | 19 |
| 2.2 Tapahtuma on palvelutuote..... | 20 |
| 2.3 Elämyksellisyys..... | 22 |
| 2.4 Elämyskolmiomalli..... | 24 |
| 2.4.1 Elämyksen elementit..... | 25 |
| 2.4.2 Asiakkaan kokemuksen tasot..... | 28 |
| 2.5 Jämsänjoki Virtaa! -hanke..... | 29 |
| 2.5.1 Hankkeen tausta..... | 30 |
| 2.5.2 Aiemmat toimintaa tukevat hankkeet..... | 31 |
| 2.5.3 Jämsänjoen toimintaympäristö..... | 34 |
| 2.5.4 Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet..... | 37 |
| 2.5.5 Kohderyhmä ja yhteistyökumppanit..... | 39 |
| | |
| 3 TAPAHTUMAKALENTERIN SUUNNITTELU KYSELYIDEN JA KONSULTAATIOIDEN TULOSTEN POHJALTA..... | 40 |
| 3.1 Jämsänjoen Tapahtumakalenteri 2011-2012..... | 40 |
| 3.1.1 Ideointivaihe..... | 40 |
| 3.1.2 Tuotteistamisvaihe..... | 53 |
| | |
| 4 ELÄMYKSELLINEN REGATTA-TAPAHTUMA..... | 59 |
| 4.1 Regatta-tapahtuma tuotteena..... | 59 |
| 4.1.1 Motivaation tasot..... | 61 |
| 4.1.2 Fyysinen taso..... | 62 |
| 4.1.3 Älyllinen taso..... | 64 |
| 4.1.4 Emotionaalinen taso..... | 65 |
| 4.1.5 Henkinen tasot..... | 65 |
| | |
| 5 TAPAHTUMIEN KAUTTA ELÄMYKSIÄ JA KEHITYSTÄ JÄMSÄNJOELLE..... | 66 |
| 5.1 Tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset..... | 66 |
| 5.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti..... | 72 |
| LÄHTEET..... | 74 |
| LIITTEET..... | 78 |

1 JOHDANTO

Nykyään tapahtumilla on usein paljon laajempi kuin ainoastaan viihteellinen arvo. Tapahtumien avulla voidaan parantaa esimerkiksi kunnan tai tietyn alueen imagoa, tuoda sen historiaa ja kohteita esille sekä elävöittää aluetta. Nykypäivän ihmiset kaipaavat uudenlaisia, erityisiä aktiviteetteja, kokemuksia ja elämyksiä. Elämys voi koostua hyvinkin yksinkertaisesta asiasta, jonka ympärille rakennetaan toimiva tapahtumakokonaisuus esimerkiksi tarinoiden kautta. Elämyksellisen tapahtuman kautta osallistujalle voidaan opettaa uusia asioita ja jopa synnyttää henkinen muutos.

1.1 Tutkimuskohde

Valitsin tutkimuskohteekseni Jämsänjoen matkailu- ja vapaa-aikapalveluiden kehittämisen, koska aloitin työn heinäkuussa 2010 Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen hankepäällikkönä. Tästä syystä oli luonnollinen valinta tehdä aiheesta, johon olen jo perehtynyt ja joka erityisesti minua kiinnostaa. Opinnäytetyön kautta saatu tutkimusaineisto sekä muu materiaali edesauttaa hankkeen etenemistä ja tutkimuksesta saadaan tarpeellista tietoa.

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Jämsänjoki Virtaa! -hanke. Jämsänjoen ympäristöön keskittyvän kaksivuotisen kehittämishankkeen tavoitteena on koota yhteen jokivarren asukkaat, yhdistykset, yrittäjät ja muut toimijat kehittämään Jämsänjoen ympäristöä ja sen virkistys- ja matkailukäyttöä. Hankkeen tavoitteena on kehittää nykyistä elävämpi Jämsänjokivarsi, joka tarjoaa ympäri vuoden mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon, virkistäytymiseen ja kulttuurielämyksiin. Nykyisiä tapahtumia ja toimintamuotoja laajennetaan siten,

että ne kiinnostavat paikallisten lisäksi matkailijoita ja kesäasukkaitakin. Tavoitteena on luoda pohja jokivarren aktiiviselle hyödyntämiselle ja pitkäaikaiselle ja myös kestäväälle käytölle. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 4.)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa Jämsänjoen tapahtumakalenteri. Työssä selvitetään, millaisia vapaa-aikapalveluita Jämsänjoen ympäristöön halutaan sekä miten ja millaisia elämyksellisiä tapahtumia voidaan tuottaa Jämsänjoen ympäristöön. Lisäksi opinnäytetyössä pohditaan, kuinka Jämsänjoen ympäristöä voidaan kehittää tapahtumien ja toiminnan avulla.

Opinnäytetyön tuloksena syntyneitä tapahtumakalenteria toteutetaan Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen aikana ja se toimii mallina tulevaisuudessa. Tavoitteena on, että tapahtumakalenterista löytyy monipuolisesti vapaa-aika- ja ohjelmapalveluita sekä tapahtumia ympäri vuoden. Tarkoituksena on myös, että tapahtumia ja toimintaa on kaikille eri-ikäisille ja monille kohderyhmille. Kiinnostavan ja monipuolisen ohjelmatarjonnan kautta saadaan lisättyä Jämsänjoen kiinnostavuutta ja tietoisuutta erilaisista kohteista ja mahdollisuuksista. Tämän työn tuloksena syntyy lisäksi malli siitä, kuinka Jämsänjoen ympäristöön voidaan tuottaa elämyksellinen tapahtuma. Tätä mallia voidaan hyödyntää ja tarkastella sen avulla muitakin tapahtumakalenteriin sijoitettuja tapahtumaideoita.

1.2 Käsitteet ja teoriat

Opinnäytetyön pääkäsitteitä ovat ohjelmapalvelu, luonto- ja kulttuurimatkailu, elämys, matkailutuote ja tuotteistaminen.

Matkailun *ohjelmapalveluilla* tarkoitetaan omatoimisia tai ohjattuja toimintoja, jotka perustuvat esimerkiksi luontoon, liikuntaan, terveyteen, kulttuuriin tai viihteeseen. Ohjelmapalveluihin liittyy asiakkaan osallistuminen aktiivisesti toimintaan tai tapahtumaan. (Verhelä & Lackman 2003, 15-17.) Ohjelmapalvelut jaotellaan tyypillisesti seuraaviin ryhmiin aihepiireittäin: kulttuuri-, luonto-, seikkailu- ja liikuntamatkailu (emt. 94). Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia ohjelmapalveluita paikalliset asukkaat kaipaavat Jämsänjoen ympäristöön.

Luontomatkaillen määritelmä tarkoittaa luontoon matkustamista omatoimisesti tai ohjattuna. Luontomatkaillen elämys muodostuu luonnossa liikkumisesta, luonnon vaikutuksesta ja sen havainnoimisesta. Luontomatkaillen osa-alueita voivat olla mm. vaellus, luonnonvarojen hyödyntäminen, vesi- ja linturetket, eläinten katselu ja kuvaaminen sekä kalastus. (Verhelä & Lackman 2003, 98-99.) Luontomatkaillen käsite sisältää luonnosta kiinnostuneen matkailijan, *luontomatkaillen*, luontoa tuotantotekijänä käyttävän *luontomatkaillen*, *luontomatkaillen* sekä matkailukohteen, *luonnon* (Hemmi 2005, 333). Luontomatkaillen myydään asiakkaille elämyksiä luonnossa (Saarinen, Jortikka, Virtanen 2000, 10). Luonto tarjoaa matkailijalle monia mahdollisuuksia luontoelämysten kokemiseen aivan lähistössä, jopa kaupungeissa (Hemmi 1995, 160).

Jämsänjoki on kaunis ympäristö monine erityisine luontokohteineen, jotka ovat kuitenkin tällä hetkellä hyvin vähäisessä käytössä ja tuntemattomia jopa paikallisille asukkaille. Mahdollisuuksia Jämsänjoen ympäristössä voisi olla monenlaisiin luontoelämyksiin ja luontomatkaillen laajempaan kehittämiseen. Tällä hetkellä Jämsänjoen ympäristössä liikkuminen on lähinnä omatoimista liikkumista luonnossa, mutta esimerkiksi ohjattua toimintaa, luontoretkeä ja tapahtumia ei ole juuri ollenkaan.

Kulttuurimatkailu on tyypillisesti matkustamista, jonka tavoitteena on havainnoida, oppia ja osallistua matkakohteen kulttuuriin. Kulttuurimatkailun ohjelmalveluita ovat historia, musiikki, perinteet, tarinat, elämäntapa ja teematapahtumat. (Verhelä & Lackman 2003, 162.) Kulttuurimatkailun ensisijaisena tavoitteena on tuottaa paikallista kulttuuria arvostaen matkailupalveluita, jotka tukevat samalla osallistuvien ihmisten identiteetin rakentumista sekä erilaisten kulttuurien ja perinteiden ymmärrystä (Matkailun edistämiskeskus 2008). Jämsänjoen ympäristössä kulttuurimatkailu voisi tarjota monenlaisia mahdollisuuksia Jämsänjokeen liittyneen historian, perinteiden ja elämäntavan ymmärtämiseen ja oppimiseen. Näin ollen voitaisiin lisätä myös jämsäläisten asukkaiden paikallistuntemusta ja oman asuinpaikan perinteen tiedostamista, esimerkiksi laivakulttuurista. Myös Jämsänjoen eri kohteiden, kuten satamaan, liittyvät historian kertominen paikallisille asukkaille on tärkeää.

Elämys mielletään yleisesti ottaen aina positiiviseksi kokemukseksi. Elämys on aistien vastaanottama tunne, jota ihminen peilaa omaan arvo- ja kokemusmaailmaan. Elämys muodostuu usein yksinkertaisista asioista, kuten kauniin maiseman katselusta tai onnistuneesta oppimiskokemuksesta. Nykyisin ihminen kokee tarvitsevansa tällaisia tunteisiin ja eri aisteihin vetoavia oman elämänpiirinsä ulkopuolella olevia kokemuksia arkensa vastapainoksi (Huttunen 2004, 15). Matkailu voidaan määritellä elämyksen saavuttamiseen pyrkiväksi toiminnaksi. (Borg, Kivi & Partti 2002, 27). Jämsänjoki on persoonallinen ympäristössä, jossa voisi tuottaa elämyksellisiä tapahtumia. Elämyksellisten tapahtumien kautta paikallisten kiinnostusta voidaan lisätä Joki-aluetta kohtaan. Lisäksi elämykselliset tapahtumat voivat tuoda Jämsänjoen ympäristön asukkaille esiin aivan toisenlaisesta näkökulmasta kuin aikaisemmin. Elämykselliset tapahtumat parantavat näin ollen Jämsänjoen imagoa ja tuovat alueen esille nyt vapaa-ajanviettopaikkana.

Matkailutuote on useimmiten palvelu eli toisin sanoen asiakkaan kokema aineeton kokemus. Erytystä palvelussa muihin tuotteisiin verrattuna on se, että se tuotetaan ja kulutetaan samalla hetkellä. Matkailutuote on kokonaisuus, joka

muodostuu eri tekijöistä, kuten kohteen vetovoimatekijöistä, palveluista, saavutettavuudesta ja mielikuvista. (Komppula & Boxberg 2002, 10-11.) Matkailutuotteista kannattaa muodostaa matkailupaketteja, joilla saavutetaan yksittäisiin tuotteisiin verrattuna lisäarvoa. Matkailupaketteja muodostettaessa huomioidaan, mitkä tuotteet sopivat yhteen ja muodostavat toimivimman kokonaisuuden. Matkailupakettien tuottamisessa kannattaa hyödyntää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. (Pesonen, Mönkkönen & Hokkanen, 2000, 41,42.) Tässä työssä esimerkkinä Jämsänjoen ympäristöön sijoitetusta matkailupalvelusta on regatta-tapahtuma. Jämsänjoen tapahtumakalenteri (liite 3) on tavallaan malli yksittäisistä tapahtumista kootusta paketista, kokonaisuudesta. Ihmisille on helpompi esittää ajatus Jämsänjoen tapahtumakalenterista kuin kertoa yksittäisistä lauluilloista tai retkistä eri kohteissa.

Tuotteistamisella tarkoitetaan kohteen mahdollisuuksien, olemassa olevien paikkojen, kulttuureiden ja vetovoimatekijöiden kehittämistä elämykselliseksi kokonaisuudeksi eli tuotteeksi. Tuotteistamisessa hyödynnetään usein paikkoja, kuten järviä, metsiä ja teollisuusmiljöitä. Myös paikkoihin liittyvät tarinat, uskomukset ja historia ovat kehittyneet usein tuotteistamisen jälkeen matkailutuotteiksi. (Komppula & Boxberg 2002, 92-93.) Tuotteistaminen tarkoittaa parhaimmillaan resurssien muuntamista asiakkaalle hyödylliseen, helppoon ja haluttavaan muotoon (Borg, Kivi, Partti 2002, 129-130). Jämsänjoki on hyvä esimerkki tuotteistamisen mahdollisuuksista, joita ympäristö tarjoaa. Esimerkiksi Jämsän Satamaan sijoittuva toiminta, tarina entisajan laivureista tai jokiristeily voivat olla hyvin elämyksellisiä asioita tämän päivän ihmisille.

Opinnäytetyössä käytän kahta teoriaa, jotka ovat Pauli Verhelän ja Pekka Lackmanin tuotesuunnitteluprosessin malli sekä Sanna Tarssasen ja Mika Kyläsen kehittämä elämyskolmiomalli. Esittelen ne tässä lyhyesti ja myöhemmin luvussa kaksi perusteellisemmin.

Verhelän ja Lackmanin *suunnitteluprosessi-malli* kuvaa matkailutuotteen kehittämistä ideoinnista tuotteistamiseen. Suunnitteluprosessi koostuu kahdesta vaiheesta, joita ovat ideointivaihe ja tuotteistamisvaihe. Ideointivaiheessa uusia tuotteita ideoidaan valittujen menetelmien avulla. Tässä tutkimuksessa ideointimenetelminä käytettiin kyselyä sekä konsultaatioita, joiden avulla saaduista ideoista koottiin tapahtumakalenteri. Tuotteistamisvaiheessa tarkasteltiin mm. osallistujien lukumäärää, motivaatiota, aikatekijöitä, toteutusympäristöä, ohjelmaa ja muita toteuttamiseen liittyviä asioita. (Verhelä & Lackman 2003, 76–78.)

Elämyskolmio (kuvio 1) on malli tuotteen elämyksellisyydestä. Mallin avulla voidaan ymmärtää ja analysoida matkailutuotteen elämyksellisyyden rakentumista. Elämyskolmiomalli kuvaa tuotetta, jossa kaikilla asiakkaan kokemusten tasoilla kaikki elämyksen elementit ovat edustettuina. Asiakkaan kokemusten tasoja on yhteensä viisi ja ne ovat seuraavat: motivaation eli kiinnostumisen taso, fyysinen eli aistimisen taso, älyllinen eli oppimisen taso, emotionaalinen eli elämyksen taso ja henkinen eli muutoksen taso. Elämyksen elementit vaikuttavat elämyskolmiomallin kolmella alimmalla tasolla, ja ne jaotellaan yksilöllisyyteen, aitouteen, tarinaan, moniaistisuuteen, kontrastiin ja vuorovaikutukseen. (Tarssanen 2005, 8-14.) Tutkimuksessa hyödynnän elämyskolmio-mallia, kun Jämsänjoen tapahtumakalenteriin sijoitettua regatta-tapahtuma tarkastellaan tarkemmin sen avulla.



KUVIO 1: Elämyskolmiomalli (Tarssanen 2005, 8)

1.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksellä tarkoitetaan kysymykseksi muotoiltua selvitettävää asiaa. Tutkimuskysymykseen pyritään löytämään ratkaisu tutkimuksen avulla. (Heikkilä 2008, 14.) Opinnäytetyön päätutkimusongelmat ovat seuraavat:

1. Millaisia vapaa-aikapalveluita Jämsänjoen ympäristöön halutaan?
2. Miten ja millaisia elämyksellisiä tapahtumia voidaan tuottaa Jämsänjoen ympäristöön?
3. Kuinka Jämsänjoen ympäristöä voidaan kehittää tapahtumien ja toiminnan avulla?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä, millaisia vapaa-aikapalveluita Jämsänjoen ympäristöön halutaan, selvitetään kehitysideoita. Kysymyksellä kartoitetaan, millaisia palveluita, tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia ihmiset kaipaavat Jämsänjoen ympäristöön. Toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että kehitysideat ovat lähtöisin juuri osallistuvilta henkilöiltä. Toisena tutkimuskysymyksenä on, miten ja millaisia elämyksellisiä tapahtumia Jämsänjoen ympäristöön voidaan tuottaa. Kyselyissä kartoitettiin paikallisten ajatuksia kiinnostavista tapahtumista, joista valitaan yksi tarkasteltavaksi elämysteorian kautta. Tätä elämysmallia voidaan hyödyntää jatkossa, kun tapahtumakalenterin tapahtumaideoita aletaan toteuttaa konkreettisiksi tuotteiksi. Kolmannella tutkimuskysymyksellä kartoitetaan Jämsänjoen kehityskohteita ja ongelmia, joihin tulisi puuttua. Viimeisessä luvussa esitetään ehdotuksia, kuinka tapahtumien ja toiminnan avulla voidaan edesauttaa näitä kehittämiskohteita ja siten lisätä Jämsänjoen kiinnostavuutta.

1.4 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksessani yhdistyy sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen tutkimus. Työssäni käytettiin toiminnalliselle tutkimukselle ominaisia tiedonkeruumenetelmiä, kyselyä ja konsultaatiota. Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä, joihin on valmiiksi annettuja vastausvaihtoehtoja (Heikkilä 2008, 16). Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus vastaavasti auttaa tutkijaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selittää sen käyttäytymisen ja päätösten syitä. Laadullista aineistoa kerätään tavallisesti haastattelulla tai konsultaatiolla, jonka avulla kartoitetaan mm. kohderyhmän tarpeita ja odotuksia. (Heikkilä 2008, 16-17.) Tämän tutkimuksen kvalitatiivisessa osuudessa käytettiin konsultaatioita, joka soveltuu mielipiteiden kysymiseen, ja siinä voidaan saada tulokseksi hyviä ideoita.

Ennen tutkimuksen käynnistämistä on huomioitava useita tutkimukseen liittyviä tekijöitä. Etukäteen on päätettävä mm. tutkimuksen kohderyhmä, käytettävä menetelmä, otoksen määrä ja valintakriteerit. Lisäksi on pohdittava, kuinka tutkittavat henkilöt tavoitetaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 166-167.) Opinnäytetyöni tukena olen käyttänyt kahta tutkimusmenetelmää, jotka ovat kysely ja konsultaatio. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää millaisena Jämsänjoki varsi nähdään nykyisellään ja millaisia vapaa-aikapalveluita sinne halutaan tulevaisuudessa.

Kyselyiden kohderyhmäksi valitsin paikallisia asukkaista ja toimijoita. Paikalliset asukkaat ovat tärkeä kyselyn kohderyhmä, sillä he tulevat olemaan pääosin myös näiden palveluiden käyttäjiä. Tavoitteenani oli kerätä mahdollisimman paljon kehitysehdotuksia. Koin, että 80 vastausta oli riittävä otos, koska vastausjoukosta oli jo mahdollista tehdä selviä johtopäätöksiä. Vastausjoukossa oli jo runsaasti hyviä kehitysehdotuksia ja esille nousi selvästi vastaajia kiinnostavat kehittämiskohteet ja teemat.

Kyselyiden lisäksi tein kolme konsultaatiota, jotka toteutin matkailupalveluiden tuottajille ja toimijoille, jotka työskentelevät Jämsän alueen matkailu- ja vapaa-aikapalveluiden parissa. Konsultaation tavoitteena oli kartuttaa tuottajien ja toimijoiden näkemyksiä matkailupalveluiden kehittämisestä Jämsänjoen varrella. Valitsin konsultaation kohderyhmäksi palveluiden tuottajat, koska halusin saada tutkimukseeni myös tuottajien näkökulman vertaillakseni palveluiden käyttäjien ja tuottajien vastauksia. Valitsin konsultoitavat mahdollisimman erilaisista toimijoista, kuten julkiselta ja yksityiseltä sektorilta, jotta saisin vastauksiin erilaisia näkökulmia.

Kyselyn eduksi voi laskea laajan tutkimusaineiston saatavuutta ja sen avulla voidaan lisäksi tiedustella monia asioita. Avoimien kysymysten tarkoituksena on saada esille uusia ja arvaamattomia näkökulmia tutkittavaan aiheeseen. Vastaavasti monivalintakysymykset tuottavat helposti käsiteltävää tietomateriaalia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 182-190.) Kyselylomakkeessani (liite 1) käytin molempia sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä tavoittelin vastaajien omia kehitysehdotuksia Jämsänjoen kehittämiseksi. Monivalintakysymyksillä pyrin saamaan tietoja erilaisten toimintamuotojen kiinnostavuudesta, ajankohdista ja tapahtumapaikoista. Kyselylomakkeen ja kysymysten selkeys ja helppo täytettävyyys ovat ratkaisevia asioita kyselylomaketta suunnitellessa (emt. 193).

Kyselyn alussa selvitin vastaajien taustatietoja, joita en kuitenkaan tässä työssä analysoi, mutta ne ovat toimeksiantajalle tärkeää lisätietoa. Tavoitteenani oli kerätä kyselyn avulla ihmisten käsityksiä tämänhetkisestä Jämsänjoesta ja sen ympäristön tilasta. Tärkein päätavoite oli selvittää vastaajien ajatuksia siitä, kuinka Jämsänjoen ympäristöä voitaisiin edelleen kehittää. Minua kiinnosti lisäksi toiminnan tuottamiseen liittyvät käytännön asiat, kuten mihin kohteisiin tapahtumia halutaan, milloin toimintaa kaivataan ja minkä tyyppistä toimintaa kaivataan. Tavoitteenani oli saada mahdollisimman konkreettisia ideoita

vastaajilta. Toiminnan kehittäminen on hyvin asiakaslähtöistä silloin, kun osallistujat itse pääsevät vaikuttamaan siihen, mitä he tulevaisuudessa tahtovat kokea.

Kyselylomake on ollut jaossa mm. hankkeen järjestämässä ideointitilaisuudessa. Lisäksi kyselyyn ovat vastanneet hankkeen järjestämissä tapahtumissa osallistuneet henkilöt, vapaa-aika-alan opiskelijat sekä alueella toimivat Jämsänjoen kehittämiseen liittyvät henkilöt. Kysely on toteutettu kesällä ja alkusyksyllä 2010.

Kyselyllä pyrin tavoittamaan mahdollisimman monipuolisen kohderyhmän, johon kuuluu naisia, miehiä, nuoria, iäkkäämpiä, opiskelijoita, työssäkäyviä ja perheitä. Vastaajat ovat olleet iältään 18-70 -vuotiaita. Kyselyyn vastaajat ovat lähinnä paikallisia asukkaita. Tutkimuskohteeksi en ottanut muualta tulevia matkailijoita, koska Jämsänjoen tapahtumat pääosin ainakin alkuvaiheessa palvelevat paikallisia asukkaita. Myöhemmin on kiinnostavaa tutkia erikseen, miten muualta tulevat matkailijat ja ulkomaalaiset kokevat Jämsänjoen ja millaisia palveluita he alueelle kaipaavat.

Kyselyiden lisäksi hyödynsin opinnäytetyössäni konsultaatiota (liite 2). Tyypillistä konsultaatiolle on tiedonhankinnan vapaamuotoisuus. Konsultoinnin tavoitteena voidaan pitää faktatietojen tarkistamista asiantuntijoilta. (Vilka & Airaksinen 2003, 58-64.) Konsultaatio muistuttaa luonteeltaan haastattelua, jonka ainutlaatuisuus tiedonkeruumenetelmänä perustuu suoraan vuorovaikutukseen tutkittavan kanssa. Merkittävimpana haastattelun etuna voidaan pitää sen joustavuutta aineistoa kerätessä. Haastattelun haittapuolet liittyvät haastateltavan antamiin sosiaalisesti suotaviin vastauksiin ja virhelähteiden mahdollisuuteen. Haastattelijan onkin tärkeää tarkastella saatuja tuloksia kulttuuristen merkitysten valossa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 193-196.)

Tekemäni konsultaatiot muistuttivat strukturoitua haastattelumenetelmää. Strukturoidun haastattelun apuna käytetään yleisesti haastattelulomaketta, jossa esitettävät kysymykset on laadittu valmiiksi (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 197). Valmiit konsultaatiokysymykset (liite 2) helpottivat konsultaatiotilannetta, sillä tilanne eteni kysymysrungon mukaan johdonmukaisesti. Valitsin alkuun muutamia yhteisiä kysymyksiä, jotka esitin kaikille konsultoitaville henkilöille. Lisäksi kysyin kaikilta konsultoitavilta muutamien kysymysten, jotka liittyivät heidän erikoisosaamiseensa. Konsultaatiokysymykseni olivat pääosin mielipide- ja näkemyskysymyksiä Jämsänjoen kehittämiseen liittyen.

Konsultoin opinnäytetyötäni varten yhteensä viittä henkilöä. Konsultaatioiden tavoitteena oli saada tietoa henkilöiltä, jotka työskentelevät tutkimani aiheen parissa. Ensimmäisenä konsultoin Jämsekin, Jämsän matkailun kehittämissyhtiön, matkailupäällikköä Ulla Haggrenia. Tavoitteenani oli kartuttaa tietoa Jämsän alueen vapaa-aika- ja matkailupalveluiden nykytilaa Jämsänjoki-ympäristössä ja millaisia kehitysehdotuksia Jämsekin toimijoilla on. Lisäksi Jämsekin tiloissa pidimme elokuussa Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen esittelytilaisuuden, jossa keskustelimme työntekijöiden kanssa Jämsänjoen kehittämisestä. Opinnäytetyössäni olen hyödyntänyt myös tässä tilaisuudessa syntyneitä ajatuksia.

Jämsän kaupungin kulttuuritoimenjohtaja Ritva Hellstenin konsultoinnin tavoitteena oli kartoittaa Jämsän kaupungin kulttuuritoimen käsityksiä Jämsänjoesta ja sen kehittämisestä. Konsultaatiossa selvitin, kuinka Jämsän kulttuuritoimen tuottamia palveluita, kuten tapahtumia, näyttelyitä ja muita ohjelmapalveluita voitaisiin paremmin liittää Jämsänjoen ympäristöön tulevaisuudessa. Lisäksi konsultoin kolmea Jämsäläistä yrittäjää, jotka tuottavat palveluita Jämsänjoen ympäristössä. Heidän konsultoinnin tarkoituksena oli kartuttaa yrittäjien näkökulmia Joki-ympäristön kehittämisestä.

Tutkimusaineiston keräämisen jälkeen vertailin konsultaatioiden ja kyselyiden ajatuksia ja ideoita ja sovitin ne yhteen tapahtumakalenteriksi. Aineiston analyysimenetelmänä käytän Pauli Verhelän ja Pekka Lackmanin luomaa suunnittelu-prosessia sekä Sanna Tarssasen ja Mika Kyläsen kehittämää elämyskolmiomallia. Kyselyistä ja konsultaatioista saatuja aineistoja verrattiin elämysteorioihin ja koostettiin saaduista ideoista tapahtuma-tuotteita tapahtumakalenteriin. Tuotteistamisen teorian kautta analysoitiin tapahtumakalenterin tapahtumia tuotteistamisvaiheessa.

1.5 Tutkimuksen kulku

Ensimmäisen luvun, johdannon, jälkeen tutkimuksen toisessa luvussa esitellään tutkimustyön teoreettista osuutta Tarssasen ja Kyläsen elämyskolmiomallin ja Verhelän ja Lackmanin tuotekehityksen suunnittelumallin pohjalta. Lisäksi samassa luvussa esitellään työn toimeksiantaja eli Jämsänjoki Virtaa! -hanke. Kolmannessa luvussa esitellään kyselyn tutkimustuloksien ja konsultaatioiden tulosten perusteella koottua tapahtumakalenteria tuotesuunnittelu-mallin avulla. Neljännessä luvussa tarkastellaan yksittäistä tapahtumakalenteriin sijoitettua Jämsänjoen regatta -tapahtumaa elämyskolmio-mallin kautta. Viimeisessä luvussa kootaan yhteen tutkimuksen keskeiset tulokset, esitellään yleinen yhteenveto siitä, kuinka tapahtumien avulla voidaan kehittää Jämsänjokivartta. Lisäksi viimeisessä luvussa todetaan tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus.

2 TUOTEKEHITYKSEN SUUNNITTELUMALLI, ELÄMYSKOLMIOMALLI JA JÄMSÄNJOKI VIRTAA! –HANKE

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen teoreettinen viitekehys, joka perustuu tuotteen suunnitteluprosessi-mallin ja elämyskolmiomallin teorioihin. Valittuja teorioita sovelletaan analyysiluvuissa kolme ja neljä tutkimuksessa saatuihin tuloksiin. Tämän luvun lopussa esitellään lisäksi tutkimuksen toimeksiantaja Jämsänjoki Virtaa! -hanke.

2.1 Matkailupalvelun suunnittelumalli

Matkailutuote on palvelu eli asiakkaan tai osallistujan kokema aineeton kokemus. Luonteenomaista palvelulle on, että se tuotetaan ja kulutetaan samalla hetkellä. Matkailutuote on kohteen vetovoimatekijöiden, palveluiden, saavutettavuuden, mielikuvien ja hinnan muodostama kokonaisuus. (Komppula & Boxberg 2002, 10-11.) Hyvä matkailutuote on sellainen, johon tuottaja, asiakas ja muut toimijat ovat tyytyväisiä. Asiakkaalle onnistunut tuote tarkoittaa kokonaiselämystä, joka jättää positiivisen muistijäljen. (Verhelä & Lackman 2003, 74.)

Tuotteistamis-käsitteellä tarkoitetaan kohteen mahdollisuuksien, paikkojen, kulttuureiden ja vetovoimatekijöiden kehittämistä elämykselliseksi tuotteeksi. Paikat ja paikkoihin liittyvät tarinat ja historia ovat usein tuotteistamisen kohteita. (Komppula & Boxberg 2002, 92-93.) Tuotesuunnittelun onnistuminen edellyttää asiakaslähtöisyyttä, kysynnän ja tarjonnan tasapainoa, toimijoiden resurssien tiedostamista, tuotteen luotettavuutta ja palautteen hyväksikäyttöä (Hemmi & Vuoristo 1993, 261).

Matkailupalvelun tuottaja koostaa tuotteen erillisistä osista, mutta tavoitteena on, että asiakas mieltää matkailutuotteen ehjänä kokonaisuutena. Verhelä ja Lackman ovat kehittäneet suunnittelumallin, josta käy selville matkailutuotteensuunnittelun eri vaiheet. Matkailupalvelun suunnittelumalli rakentuu seuraavista vaiheista: ideointi, tuotteistaminen, tuotteen testaus ja hinnoittelu, markkinointi ja myynti, toteuttaminen sekä palaute ja kehittäminen. (Verhelä & Lackman 2003, 74–76.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään ainoastaan ideointi- ja tuotteistamisvaiheisiin (taulukko 1). Seuraavassa tarkastelen ideointi- ja tuotteistamismallin teoriaa. Kolmannessa luvussa pohditaan, millaisia tapahtumatuotteita kyselyssä saaduista ideoista voidaan tuottaa Jämsänjoen tapahtumakalenteriin ja tuotteistamisvaiheessa pohditaan tapahtumakalenterin tapahtumien konkreettista tuottamista.

TAULUKKO 1. Matkailutuotteen ideointi ja tuotteistaminen (mukaan Verhelä & Lackman 2003, 76)

| VAIHE | MITÄ TEET | KENEN KANSSA | MITEN |
|------------------------|---|---|--|
| IDEOINTI | Uuden tuotteen ideointi | Itse, oman henkilökunnan kanssa | aivoriihi, bechmarkin, asiakkaiden palautteen perusteella |
| TUOTTEISTAMINEN | Idean muuttaminen konkreettiseksi tuotteeksi | Yhteistyökumppanit, alihankkijat | Verkostoitumalla tai itse tuottamalla |

2.1.1 Tuotteen ideointivaihe

Suunnitteluprosessi aloitetaan tuote- ja palveluideoiden kehittämisellä. Ideointimenetelmiä voivat olla aivoriihityöskentely, ideakilpailut, asiakaskyselyt tai toisten yritysten toiminnan seuraaminen. Ideointivaiheessa tärkeää on, että uusien tuotteiden ja palveluiden taustalla olisi ensisijaisesti asiakkaan tarpeet ja siksi asiakaslähtöistä tuotetta suunnitellessa on tärkeää tutkia ja kartoittaa asiakkaiden tarpeet. Parhaat ideat syntyvät alueen tai toimijoiden omista vahvuuksista ja osaamisesta. Tärkeää ideointivaiheessa on luoda ideoiden pohjalta persoonallinen kehitettävä tuote, joka on toimintaympäristöön sopiva. (Verhelä & Lackman 2003, 76–77.)

2.1.2 Tuotteen tuotteistamisvaihe

Asiakkaiden tarpeet tulisi olla lähtökohtana tapahtuman toteutuksen suunnittelussakin. Näin ollen tärkeä kysymys on, mitä asiakas haluaa ohjelmapalvelussa kokea, nähdä, tehdä, aistia, huomata ja ymmärtää. Etukäteen mietitään ohjelmapalvelun kokonaistavoitteet eli tekijät, jotka muodostavat asiakkaalle elämyksellisen kokemuksen. Kokonaistavoitteiden pohjalta määritellään ohjelmapalvelun *teema* siten, että ohjelmapalvelun kokonaisuus ja kaikki sen osa-alueet perustuisivat valittuun teemaan. Teema kertoo asiakkaalle tapahtuman tavoitteen eli sen mihin palvelulla pyritään. Lisäksi teemaa voi käyttää työkaluna markkinoinnissa. (Verhelä & Lackman 2003, 77.)

Ohjelmapalvelun osallistujien toiveet tulee kartoittaa mahdollisimman tarkkaan etukäteen. Osallistujien lukumäärä, taidot, kunto ja motivaatio ohjaavat lopullista

ohjelmapalvelun toteutusta ja siksi niiden selvittäminen etukäteen on tärkeää. Suunnittelussa huomioon otettava osa-alue on lisäksi *aikatekijät*, kuten vuorokauden- ja vuodenaika. Ohjelmapalvelun *toteutusympäristö*, kuten tapahtumapaikan tilat tai maisema on huomioitava jo suunnitteluvaiheessa. Palvelun tuottamisessa käytettävät *menetelmät*, kuten kilpailu, leikki, draama, teemaopastus ja vaellus, on kaikki kartoitettava ja valittava niistä kuhunkin tuotteeseen sopivimmat tapauskohtaisesti. Lisäksi suunnitteluvaiheessa huomioidaan vielä *käytännön asiat*, joita ovat luvat, varusteet, välineet, turvallisuusasiat ja muut toteuttamiseen liittyvät seikat. Sää vaikuttaa merkittävästi erityisesti ulkona järjestettävien ohjelmapalvelujen onnistumiseen ja sen vaikutus voidaan ottaa huomioon vasta viimeisinä päiviä. (Verhelä & Lackman 2003, 77–78.)

2.2 Tapahtuma on palvelutuote

Tapahtuman tuottamisen ensimmäinen vaihe on määrittellä tapahtuman olemassaolon syy eli *ydin*, josta muodostuu tapahtuman luonne. Esimerkiksi kesäteatterissa tapahtuman ydin on näytelmä. Onnistuakseen tapahtuma tarvitsee ympärilleen myös muita toimintoja ja palveluita, joita tapahtuma edellyttää onnistuakseen. *Tukipalvelu* voi olla esim. lipunmyynti tai lakisääteinen järjestyksenvalvonta. Tapahtuman ydintuotteen ympärille voidaan koostaa myös lisäarvoa antavia lisäpalveluita tai -toimintoja. *Lisäpalveluita* voivat olla esimerkiksi kahviopalvelut, markkinat tai väliaikamusiikki. Tämä peruspalvelun malli kertoo, mitä tapahtuman tapahtumaan osallistujille tarjotaan. (Liskola-Kesonen 2004, 16-18.) Tapahtuman luonne voi liittyä viihteellisiin arvoihin tai toisaalta tavoitteena voi olla opettaa jotain uutta osallistujille tapahtuman kautta.

Laajentamalla tapahtuman peruspalvelumallia, voidaan tarkastella miten eri palvelut tarjotaan, kuinka osallistujaa kohdellaan ja minkälaisena hän tapahtuman kokee. Palveluajatus kertoo miksi tapahtuma järjestetään, mitä se tarjoaa, kenelle tapahtuma on suunnattu ja kuinka se toteutetaan. Palveluajatuksen avulla on helppo viestiä tapahtuman perustavoitteita ja

innostaa talkoolaisia toimimaan sen mukaisesti. (Iiskola-Kesonen 2004, 18-20.) Esimerkiksi Jämsänjoen tapahtumakalenteria suunniteltaessa, jokaisen tapahtuman tavoite mietitään erikseen, mutta kaikkiaan tapahtumien tavoitteena elävöittää Jämsänjoen ympäristöä.

Tapahtuman sisällön lisäksi onnistuminen edellyttää muitakin eri tekijöitä. Tapahtuman järjestämisaikankohda, kellonaika ja tapahtumapaikka vaikuttavat osallistumisen helppouteen. Tapahtuman aikana järjestäjä huolehtii saavutettavuudesta, opasteista kuulutuksista ja aikataulusta. Lisäksi osallistuja voi itse vaikuttaa viihtyvyyteen tapahtumassa esimerkiksi liikuntatapahtumassa perehtymällä sääntöihin etukäteen. Tapahtumassa osallistuja on aina vuorovaikutuksessa tapahtuman järjestäjän, muiden osallistujien ja toimijoiden kanssa. (Iiskola-Kesonen 2004, 19-22.)

Myös tapahtuman maine vaikuttaa osallistujan kokemukseen. Maineessa on kyse siitä, kuinka tapahtumasta kerrotaan ja se liittyy usein henkilökohtaisiin kohtaamisiin. Maine vaikuttaa siihen, mitä osallistujaa ajattelee tapahtumasta ja se kuvaa odotuksia. Viestinnän avulla voidaan vaikuttaa tapahtuman onnistumiseen. Osa viestinnästä on hallittavissa, mutta osa hallitsematonta ja perustuu osallistujan henkilökohtaisiin kokemuksiin. (Iiskola-Kesonen 2004, 19-22.) Mikäli kaikki tapahtuman osatekijät ovat onnistuneet, osallistuja kokee tapahtuman todennäköisesti hyvin positiivisena. Toisaalta, mikäli yksi osaluista on epäonnistunut, asiakas voi silti kokea tapahtuman onnistuneena.

Vallo ja Häyrynen kirjoittavat teoksessaan tapahtumien merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Tapahtumien avulla voidaan houkuttaa matkailijoita ja hankkia paikkakunnalle julkisuutta. Etenkin kesäaikaan Suomen kunnissa ja kaupungeissa järjestetään lukuisia tapahtumia, joilla pyritään houkuttelemaan paikkakunnalle lisää matkailijoita, tehdä kuntaa tai aluetta tunnetuksi ja sammalla luoda myös myönteistä mielikuvaa paikasta. (Vallo & Häyrynen 2008, 38.) Tapahtumalla voi olla sisällöllisiä tavoitteita, kuten imagon rakentaminen, tietoisuuden lisääminen tai kerätä kokoon ihmisiä yhdistää jokin yhteinen asia (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 46). Jämsänjoki Virtaa! -hankeen on oiva esimerkki siitä kuinka tapahtumien kautta pyritään elävöittämään joki-

aluetta ja kehittämään sen matkailullisia mahdollisuuksia ja saada paikalliset asukkaat toimimaan aktiivisesti yhteisen tavoitteen eteen.

2.3 Elämyksellisyys

Elämys-termin määritteli Suomessa ensimmäisenä Mikael Agricola, joka tarkoitti elämys-termillä ”elämää” ja ”elämän sisältöä” (Saarinen & Järviluoma 2002, 18). Elämys-termin käyttö yleistyi 1990-luvulla, josta saakka elämyksiä on markkinoitu erityisesti luonto- ja ohjelmapalveluiden yhteydessä (Komppula & Boxberg 2002, 26). Elämystuotteita tuottavat toimijat työskentelevät verkostoituneesti elämysteollisuudessa. Nykyisin elämysteollisuuden aloja on mm. matkailuteollisuus sisältäen luonnon ja kulttuurilliset tapahtumat paikkoineen. (Komppula & Boxberg 2002, 27 – 28.)

Nyky-suomen sanakirja määrittelee elämyksen voimakkaasti vaikuttavaksi kokemukseksi, tapahtumaksi tai muuksi vastaavaksi, joka aiheuttaa voimakkaan vaikutuksen. Pääsääntöisesti elämyksellä viitataan positiivisiin kokemuksiin, mutta ne voivat olla myös negatiivisia. Erityisesti matkailutuotteita tuottaessa asiakkaalle halutaan luoda positiivisia elämyksiä. (Lassila 2002, 16.) Matkailupalvelun ytimen muodostaa elämys, jonka osallistuja kokee. Muut elementit, kuten kohde, ympäristö, henkilöstö jne. tukevat elämystä. (Borg, Kivi, Partti 2002, 30.) Jämsänjoen tapahtumakalenteriin suunniteltavien tapahtumien tavoitteena on saada osallistujille positiivinen käsitys tapahtumasta ja samalla vaikutta positiivisesti myös asenteisiin Jämsänjokea kohtaan.

Markkinoinnissa elämyksellisyys ja elämystarjonta liittyivät erityisesti luonto- ja seikkailumatkailuun, jolloin mielikuvia luotiin upeiden maisemien ja erilaisten aktiviteettien avulla. 90-luvun puolivälissä Suomeen perustettiin paljon uusia

ohjelmapalveluyrityksiä ja maaseutumatkailuyrityksiä, jotka tarjosivat luontomatkailutuotteita. Vuodesta 2000 lähtien elämys-termin käyttö on laajentunut käsittämään kaikkea kaupunkilomista kylpylöihin. Kuitenkin luontomatkailukohteet ja ohjelmapalveluyritykset ovat onnistuneet säilyttämään asemansa elämystuotteiden ensisijaisena tarjoajana. Todellisuudessa yritys ei markkinoidessaan voi luvata asiakkaalleen elämyksiä, sillä elämyksissä on aina kyse yksilöllisen matkailijan omista kokemuksista. Tuotteistamisen tavoitteena on kuitenkin luoda todennäköiset olosuhteet elämysten synnylle. (Saarinen 2002, 55-57.) Jämsänjoki on itsessään jo elämyksellinen ympäristö ja harvinaisuus, että joki sijoittuu lähelle kaupungin keskustaa. Kun erityiseen ympäristöön lisätään tapahtumia, luodaan mahdollisuuksia elämykselliseen luontomatkailuun.

Pinen & Gilmoren (1999) mukaan elämykset voivat olla yksittäisiä, nopeasti tapahtuvia tai pitkään jatkuvia. Elämyksen ostaessaan asiakas maksaa siitä, että voi kuluttaa aikaa ja nauttia mieleenpainuvista tapahtumista, jotka yritys asettaa näkyville. Jämsänjoen ympäristöön sijoitetussa regatta-tapahtumassa osallistujat pääsevät osaksi höyrylaivojen ja laivureiden tarinaa, ympäristöä ja toimintaa ja ovat konkreettisesti hetken osa näytöstä.

Nykyään on yleistynyt matkailutrendi, että matkailijat hakevat elämyksellisiä matkailutuotteita, joissa kunnioitetaan luontoa sekä tutustutaan paikallisiin perinteisiin ja tapoihin. Onnistuneet, kestävät ja aidot matkailutuotteet rakentuvat yleensä oman paikallisen kulttuurin pohjalta. (Huttunen 2004, 26-33.) Jämsänjoen ympäristöön tuotettavat tapahtumat tulisi suunnitella siten, että ne sopivat miljööseen ja sen perinteeseen. Toisaalta mielenkiintoista on tuoda tuttuun ympäristöön jotain erikoista ja yllättävää, sekin voi olla osallistujalla elämyksellinen kokemus.

Matkailussa 2000-luvulla käytetään palvelujen kuluttamisesta nimitystä kokeminen ja eläminen. Tällä hetkellä eletään aikakautta, jossa tavarat ja

palvelut eivät yksistään riitä vaan ihmiset kaipaavat tuntein ja aistein koettavia elämyksiä. Matkailu ylipäätään tuottaa elämyksiä, mutta elämyksien tuottaminen ja kuluttaminen korostuvat erityisesti elämysmatkailussa, mikä tarjoaa kokijalleen pakoa arjesta. Elämysmatkailu on mahdollisuus leikkiä, käyttää mielikuvitustaan ja sukeltaa fantasiaan. (Huttunen 2004, 9-15.) Esimerkkinä regatta-tapahtuma Jämsänjoella on sellainen, että osallistujat voivat kokea elävänsä hetken aikakautta, jolloin höyrylaivat todella täyttyvät Jämsän Sataman. Eläytymistä helpottaa esimerkiksi laivureiden tarinoihin tutustuminen ja pääsy sisään laivoihin.

Elämykset voivat syntyä useista eri lähteistä, joita voivat olla fyysiset, sosiaaliset ja mentaaliset elämyslähteet. Fyysisiä elämyslähteitä ovat liikunnalliset ja terveyttä ylläpitävät palvelut. Sosiaaliset elämyslähteet tyydyttävät yksilön sosiaalisia tarpeita, kuten joukkotapahtumaan osallistuminen. Mentaalinen elämyslähte voi olla sekä esteettinen tai henkinen. Yksilö voi kokea kulttuuria tai hiljentyä esimerkiksi luonnossa. Samaan kokonaiselämykseen voi sisältyä kaikkia eri elämyslähteitä. (Komppula & Boxberg 2002, 30 – 31.) Jämsänjoen ympäristöön sijoitetut tapahtumat voivat rakentua kaikkiin edellä mainittuihin elämyslähteisiin tai yhdessä tapahtumassa voi ilmetä kaikki kolme samanaikaisesti.

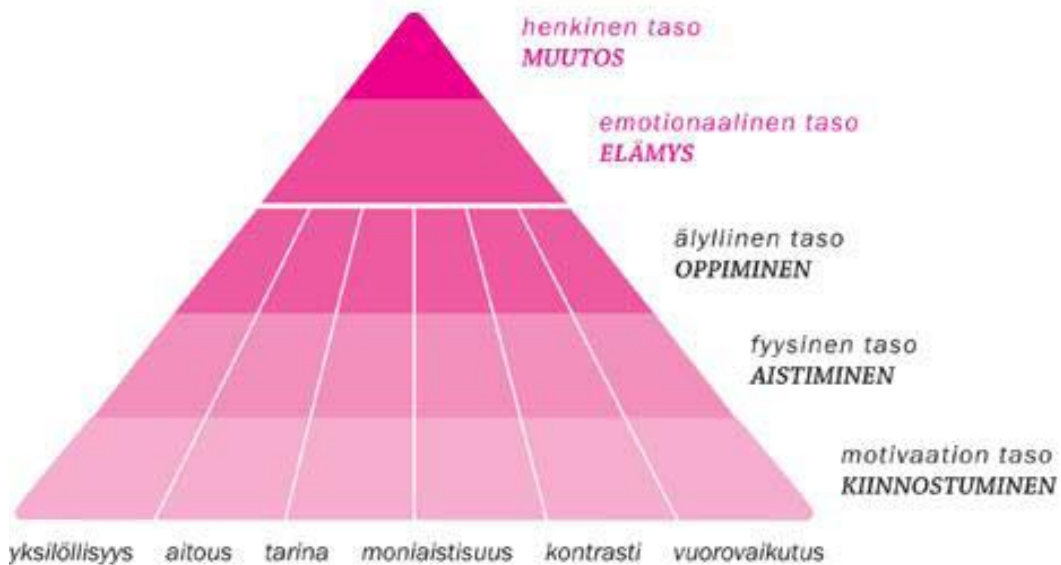
2.4 Elämyskolmiomalli

Tässä kappaleessa esitellään elämyskolmiomallia (kuvio 2) ja sitä, mitä elämyskolmiomallin elämyksen elementeillä ja kokemuksen tasoilla tarkoitetaan. Tässä kappaleessa selvitetään, millaisia asioita tulisi huomioida tuottaessa Jämsänjoelle elämyksellistä tapahtumaa.

Lapin Elämysteollisuuden Osaamiskeskus määrittelee elämys-käsitteen voimakkaaksi, moniaistiseksi, positiiviseksi, yksilölliseksi, kokonaisvaltaiseksi ja muistettavaksi kokemukseksi. Elämyskolmiomalli auttaa ymmärtämään

elämyksen ja kokemuksen eroja, matkailutuotteen elämyksellisyyttä sekä elämystuotetta sinänsä. Malli kuvaa tuotetta, jonka kaikilla asiakkaan kokemuksen tasoilla kaikki elämyksen elementit ovat edustettuina. Elämyskolmiota voidaan käyttää tuotekehittelyn ja -suunnittelun apuvälineenä. (Tarssanen 2005, 8.)

Elämysmalli muodostuu kahdesta osasta: tuotteen elementtien tasosta ja asiakkaan kokemuksen tasosta. Kuvion 2 alareunassa on kuvattuna asiakkaan kokemukseen vaikuttavat tekijät, joita ovat yksilöllisyys, aitous, tarina, moniaistisuus, kontrasti ja vuorovaikutus. Mallin pystysuora-akselilla on kuvattu motivaation, fyysisen, älyllisen, emotionaalisen ja henkisen tasojen kautta asiakkaan kokemuksen rakentuminen kiinnostuksen heräämisestä tunnepitoiseen elämykseen kautta tulokseen, joka voi johtaa jopa muutokseen. (Tarssanen 2005, 9-12.)



KUVIO 2. Elämyskolmiomalli (Tarssanen 2005, 8)

2.4.1 Elämyksen elementit

Elämyksen elementillä *yksilöllisyydellä* tarkoitetaan tuotteen ainutkertaisuutta, sillä täysin samanlaista tuotetta ei löydy muualta. Yksilöllisyys näkyy myös

asiakslähtöisyydessä, joustavuudessa ja mahdollisuudessa räätälöidä tuote asiakkaan tarpeita ja mieltymyksiä vastaavaksi. Tapahtumatuottajan haasteena on tuottaa persoonallisia tuotteita. (Tarssanen 2005, 9.) Jämsänjoki sellaisenaan on yksilöllinen ja ainutlaatuinen ympäristö ja samanlaista ei löydä mistään muualta. Lisäksi alueen omaleimaisen historian tuominen esille on tärkeää.

Toinen elämyksen elementti *aitous* määrittelee tuotteen uskottavuutta. Aitous on olemassa olevaa ja todellista alueen elämäntapaa ja kulttuuria. Todellinen elämäntapa välittyy asiakkaalle, kun hänellä on mahdollisuus oppia tekemään oman elämänpiirin ulkopuolelle jääviä ja uusia asioita. Asiakkaan kokemus aidosta elämyksestä määrittyy hänen omassa mielessään: hän joko uskoo siihen tai ei. Tuotteen tuottajien on tunnettava kulttuuri luontevaksi osaksi itseään, eikä kulttuurin kustannuksella tavoitella hyötymistä. (Tarssanen 2005, 9-10.) Onnistuneen tuotteen perustana on useimmin hyvin yksinkertainen asia, kuten lenkkeily lähiympäristössä. Tuotteistamisen avulla lenkkeilyn yhteyteen voidaan lisätä osallistujia houkuttelevia elementtejä.

Kolmas elämyksen elementti *tarina* liittyy aikaisemmin esitettyyn elämyksen elementtiin, aitouteen. Yhtenäisellä tarinalla voidaan sitoa kokonaisuuden eri elementit toisiinsa, jolloin asiakas kokee kokonaisuudesta yhteneväisenä ja kiinnostavana. Tarinan avulla usein perustellaan asiakkaalle syy kokea kyseinen tuote. Hyvä tarina sisältää sekä faktaa että fiktiota. Onnistuakseen teemojen ja tarinoiden tulisi näkyä asiakkaalle kaikissa tuotteen ja kokemisen vaiheissa aina alkumarkkinoinnista tuotteen loppuun saakka. (Tarssanen 2005, 10–11.) Kaikki tapahtuman vaiheet tulee käydä läpi ja miettiä huolella, kuinka tarina kussakin vaiheessa näkyy asiakkaalle muodostaen yhtenäisen kokonaisuuden.

Neljäs elämyksen elementti on *moniaistisuus*, jolla tarkoitetaan, että tuote on koettavissa mahdollisimman monin aistein. Aistikokemusten tulisi olla

yhtenäisiä siten, että ne tukisivat ja vahvistaisivat haluttua teemaa luotua tarinaa. Mikäli moniaistisuus toteutuu, kokee osallistuja tuotteen mukaansatempaavana. (Tarssanen 2005, 11.) Jos järjestetään esimerkiksi tapahtumaa luonnossa, tulisi sen noudattaa kaikissa vaiheissa luonnonmukaisuutta.

Viides elämyksen elementti *kontrasti* tarkoittaa sitä, että tuotteen tulisi erottua selvästi asiakkaan arjesta. Asiakkaalle tulisi tarjota mahdollisuus kokea jotakin aivan uutta ja erilaista, mikä tarjoaa asiakkaalle mahdollisuuden itsensä näkemiseen toisesta näkökulmasta. Näin ollen asiakas vapautuu kokemaan uudella tavalla ja olemaan vapaana arjen rajoituksista ja tottumuksista. Kontrastia tuottaessa on huomioitava asiakkaan oma kansallisuus ja kulttuuri, ja mikä on kullekin asiakkaalle erilaista arkeen verrattuna. (Tarssanen 2005, 11.) Tapahtumia tuottaessa esimerkiksi Jämsänjoen ympäristöön on hyvä miettiä sellaisia vaihtoehtoja, joita ympäristössä ei ole aikaisemmin kokeiltu. Myös se, että erikoiseen ympäristöön tuodaan tuttu asia, voi muodostaa kokijalle kontrastin kokemuksen.

Kuudennella elämyksen elementillä *vuorovaikutuksella* tarkoitetaan kommunikaatiota oppaan ja toisten tapahtumaan osallistuvien matkailijoiden kanssa. Vuorovaikutukseen liittyy olennaisena osana yhteisöllisyyden tunne, jolla tarkoitetaan yhdessä kokemista osana yhteisöä. Tieto kokemuksen hyväksyttävyydestä ja arvostuksesta nostaa kokijan sosiaalista asemaa ja liittää hänet osaksi ryhmää. Oppaan ja matkailijan välisellä vuorovaikutuksella on ratkaiseva rooli kokemuksen, matkailutuotteen fyysisen ympäristön ja puitteiden, ja niiden tarjoamien haasteiden välittämisessä asiakkaalle onnistuneella tavalla. (Tarssanen 2005, 11–12.) Tärkeää on valita esimerkiksi opastuskierrokselle tai retkelle ammattitaitoinen ohjaaja, joka pystyy huomioimaan tapahtumaan osallistuvan asiakkaan.

2.4.2 Asiakkaan kokemuksen tasot

Elämyskolmion pystyakselilla alimmaisena on *motivaation taso*, joka tarkoittaa vaihetta asiakkaan kiinnostuksen herättäjänä. Motivaation tasolla asiakas nimensä mukaisesti motivoidaan. Asiakkaalle luodaan halu ja valmius osallistua ja kokea tuote. Tyypillisesti markkinoinnin keinoin tuote tuodaan asiakkaan saataville. Jo markkinointivaiheessa monen elämuskriteerin tulisi täytyä. Tapahtuman markkinoinnin tulisi olla mahdollisimman yksilöllistä, moniaistista, aitoa, vuorovaikutuksellista ja sen tulisi tuoda vaihtelua asiakkaan arkeen. (Tarssanen 2005, 12.) Usein ensireaktio tapahtumasta on tärkein ja luo osallistujalle käsityksen, haluaako hän osallistua vai ei.

Elämuskolmion-mallin fyysisellä *tasolla* asiakas kokee ympäristöään aistiensa kautta. Fyysisellä tasolla tuote koetaan, tunnetaan, havaitaan ja tiedostetaan. Fyysisellä tasolla osoitetaan tuotteen tekninen laatu. (Tarssanen 2005, 12–13.) Tekninen laatu määrittyy toteuttamiseen tarvittavista välineistä, laitteista sekä palvelun tai tapahtuman ympäristöstä (Verhelä & Lackman 2003, 42). Fyysisten aistimuksien kautta asiakas tiedostaa, missä hän on, mitä tapahtuu ja mitä hän tekee. Jos tuote on onnistunut, jättää se osallistujalle miellyttävän ja turvallisen kokemuksen kokijalleen. (Tarssanen 2005, 12–13.) Fyysisellä tasolla tapahtumaan osallistuva henkilö konkreettisesti on mukana tapahtumassa, kokee ja nauttii siitä.

Kolmion keskimmaisella *älyllisellä tasolla* asiakas käsittelee ympäristön antamia aistiärsyksiä ja toimii niiden mukaisesti. Hän muodostaa mielipiteen oppimisen, ajattelun ja kuulemaansa perusteella. Älyllisellä tasolla asiakas myös päättää tyytyväisyytensä tuotetta kohtaan. Hyvä tuote on sellainen, mikä tarjoaa kokijalleen mahdollisuuden oppia jotakin, kehittyä uudella tasolla ja saada muistiinsa uutta tietoa tiedostetusti ja tiedostamatta. (Tarssanen 2005, 13.) Esimerkki älyllisen tason toteutumisesta voi olla oppimiskokemus, joka liittyy esimerkiksi oman paikallishistorian tiedon lisääntymiseen.

Toiseksi ylimpänä kolmiossa on sijoitettu *emotionaalinen taso*. Tällä tasolla varsinainen elämyksen kokeminen tapahtuu. Tapahtuman järjestäjän on mahdoton etukäteen arvioida yksilöiden tunnereaktioita, koska elämys on aina yksilöllinen kokemus. Jos tuotteen elämyksellisyyteen vaadittavat peruselementit ovat onnistuneet tehtävässään, asiakas suurella todennäköisyydellä kokee elämyksellisyyden tunteen. Osallistuja pitää silloin kokemaansa onnistuneena ja itselleen merkittävänä. Elämyksen kokeminen voi näkyä erilaisina tunnereaktioina, esimerkiksi positiivisina tunnereaktioina, onnistumisen tunteena, oppimisen ilona tai jopa liikutuksena. (Tarssanen 2005, 13.) Tapahtumaan osallistuja voi kokea elämyksen tunteen esimerkiksi oppiessaan melomisen tai saavuttaessaan talkootyössä halutun tavoitteen.

Ylimmällä eli *henkisellä tasolla* positiivinen ja voimakas elämyksen kokemus voi johtaa henkilökohtaiseen muutokseen. Muutoskokemukseen voi synnyttää muutoksia kokijan fyysisessä olotilassa, mielentilassa tai elämäntavassa. Elämyksen kokemus matkailija voi aloittaa esimerkiksi uuden harrastuksen, sisäistää uuden ajattelutavan tai löytää itsestään yllättäviä voimavaroja. (Tarssanen 2005, 13–14.) Esimerkiksi retkeillessä luonnossa voi oppia uusia arvoja ja asenteita.

2.5 Jämsänjoki Virtaa! -hanke

Jämsänjoki Virtaa! -hanke on kaksivuotinen kehittämishanke, jonka toiminta-aika on 1.11.2009-30.6.2012. Hanke on luonteeltaan yleishyödyllinen kehittämishanke. Hankkeen hallinnoija on Arvenmäki- Asemamäki asukasyhdistys. Jämsänjoki Virtaa! -hanke on saanut rahoitusta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2007-2013. Hanke noudattaa ohjelman Maaseutuperinnön säilyttäminen ja edistäminen -toimenpidettä. Toimenpiteellä toteutetaan esim. maaseudun kulttuuriperintökohteiden,

arvokkaiden rakennusten ja luontoperintökohteiden suojelun edistämistä, säilyttämistä ja kehittämistä tavoittelevia hankkeita. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 2-11.)

Jämsänjoki Virtaa! -hanke toteuttaa lisäksi Vesuri-ryhmä ry:n maaseutuohjelman 2007–2013 toimintalinjoja 1 (matkailuun liittyvät toiminnot) ja 4 (yhteisöllisyys ja asuminen): hoitamalla kulttuuriympäristöä parannetaan alueen matkailullista vetovoimaisuutta ja luodaan edellytyksiä yrittäjille hyödyntää kulttuuriympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Kulttuuriympäristökasvatus, alueen historiasta ja perinteistä oppiminen ja tiedon levittäminen sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä synnyttävät uusia tuoteideoita. Yhteisöllisyys ja paikallisidentiteetti vahvistuvat kun toimitaan yhdessä oman asuinympäristön puolesta ja kun opitaan oman alueen historiasta ja perinteistä. Asukasviihtyvyys ja alueen vetovoimaisuus asuinpaikkana vahvistuu luonnollisesti hoidetun ympäristön, yrittäjyyshmahdollisuuksien ja yhteisöllisyyden myötä. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 11.)

2.5.1 Hankkeen tausta

Vuonna 2009 yhdistyneiden kaupunkien Jämsän ja Jämsänkosken rajansa poistanutta yhteisöllisyyttä vahvistamaan suunniteltiin hanke, joka yhdistäisi Jämsänjokivarren päästä toiseen ja vahvistaisi yhteisöllisyyttä asukkaiden keskuudessa. Hanke tuo Jämsään innovatiivisuutta lisääviä, paikallisista lähtökohdista syntyneitä toimintaa. Seudun vetovoimaisuutta tulisi lisätä muun muassa tarjoamalla hyvät edellytykset yritystoimintaan ja kehittämällä asuinympäristöä viihtyisäksi ja puoleensavetäväksi. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 6.)

Matkailukeskus Himos on erityisesti talviaikaan matkailun vetovoimatekijä, joka tuo matkailijoita alueelle ja näin myös muut matkailu- ja maaseutuyrittäjät hyötyvät Himoksen lähialueilla kylminä vuodenaikoina. Haasteena onkin saada Himos-matkailijoita vierailemaan myös matkailukeskuksen ulkopuolelle ja tutustumaan kaupunkiin palveluineen. Juuri kesäajan matkailullisten vetovoimatekijöiden, kuten vesistöjen, tapahtumien ja käyntikohteiden kehittäminen on hankkeen tärkeä tavoite. Jämsässä ja Jämsänkoskella on monipuolinen kulttuuriympäristö ja vesistöluonto, jota ei ole tuotu esiin. Jokivarsi tarjoaakin parhaimpien luontokeskusten ja kulttuuriympäristökohteiden tarjonnan lähelle palveluita. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 6.)

Hankkeen keskeisenä tarkoituksena on saada elinkeinoelämä ja maaseutuyrittäjät hyödyntämään lähiympäristöä luodessaan tuotteita ja palveluita. Hankkeen yhteistyö voi antaa eri toimijoille myös uusia kumppaneita tai se voi jopa synnyttää uusia yritysideoita. Hanke tuo uusia mahdollisuuksia hyödyntämällä kauniita rakennuksia ja historiallisesti kiinnostavia, hyvin hoidettuja ympäristöjä sekä luonto- ja virkistyskohteita. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 6.)

2.5.2 Aiemmat toimintaa tukevat hankkeet

Jämsänjoki Virtaa! -hanke liittyy osaltaan Elävä Kaupunkikeskusta-hankkeeseen. Kaupunkikeskustan kehittämishanke, jossa Jämsänjoki oli yhtenä kehittämisosana, toteutettiin vuosina 2003-2005. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 8.) EU-rahoitteisessa kaupunkikuvan kehittämishankkeessa todettiin elävän jokimaiseman olevan keskustan käyntikortti. Tässä hankkeessa jokimaisema huomioitiin Jämsän keskustan visuaalisena vetovoimatekijänä. Toiminnallinen kehittäminen liittyi tällöin lähinnä satamapalveluihin ja esteettisiin lisäarvoihin, kuten jokimaiseman valaisuun.

Hankkeen vaikutus oli kuitenkin vain Jämsän ydinkeskustaan sijoittuva. (Small Town Networks -hanke 2005, 24.) Kuitenkin monia hyviä ajatuksia voitaisiin jatkokehittää toimivilta osin ideatasolle jääneistä aatteista kohti konkreettisia toimenpiteitä.

Jämsänjoki Virtaa! -hanke tukee kaikilla tavoin myös Jämsän seudun matkailun Master Plania. Jämsän matkailu kehittämissuunnitelmassa tuotekehitystyössä avainsanoja ovat mm. alueelle luontaiset elementit, kuten kulttuuri keskisuomalainen menneisyys ja nykypäivä, tarinat ym.. Lisäksi suunnitelmassa korostetaan luontoa, yhteistyötä, saumatonta palveluketjua, innovatiivisuutta ja ympärivuotisuutta. (Jämsek Oy 2004, 10-20.)

Olennainen liittymäkohta hankkeella on myös Jämsän keskusta-alueen kehittämissuunnitelmiin, joita tehtiin mm. Small Towns Network -hankkeessa. Lisäksi kehittämishanke tukee Himoksen alueen matkailua ja alueen kulttuuriympäristötiedon lisäämistä. Luonto- ja virkistyskäytön hankkeita on alueella toiminut edellisellä ohjelmakaudella. Keski-Suomen liitto on rahoittamassa Jyväskylästä Himokseen suuntautuvan laajan ulkoilureitistön kehittämistä ja kunnostamista, lisäksi Jämsän ja Jämsänkosken alueille on rakennettu useita ulkoilureittejä ja virkistyspaikkoja niin hankerahoituksella kuin kaupunkienkin toimesta. (Arvenmäki-Asemamäki asukas yhdistys 2009, 8-9.)

Jokivarren asukkaat ja yrittäjät näkevät joen potentiaalin niin houkuttelevana maisemana kuin asukkaiden virkistyskäyttöön sekä matkailualaa ja muita jokivarteen liittyviä pienyrittäjiä palvelevana elementtinä. Jämsänjokeen liittyviä ympäristönkunnostushankkeita on ollut useita. "Jämsänjoen puolesta" -hankkeessa raivattiin kuolleita puita ja uppotukkeja joesta ja siistittiin rannat Päijänteeltä Jämsänkosken tehtaalle asti. Hankkeen tavoitteena oli luoda lisäedellytyksiä matkailu- ja virkistyskäytön kehittämiseksi. Lisäksi tavoitteena oli kehittää vesilläliikkujien turvallisuutta sekä lisätä maisemallisia arvoja. Hanke toimi Jämsän Nuorkauppakamarin hallinnoimana vuosina 2004–2006.

(Jämsänjokilaakson Nuorkauppakamari ry. 2004, 2-7.) Tämä hanke liittyy alueen toimintaryhmä-rahoitteisista hankkeista läheisimmin Jämsänjoki virtaa – hankkeeseen, vaikkakin hieman erityyppisestä näkökulmasta.

Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys on toteuttanut Jämsänjoen rannan kävely- ja ranta-alueen kunnostus -hankkeen vuosina 2002–2005. Hankkeen toimenpiteisiin on kuulunut Jämsänjoen rannan kävely- ja ranta-alueen kunnostussuunnitelman toteutus, alueena viihtyisyyden lisääminen investointien ja tapahtumien kautta sekä välittää tietoa ympäristönhoidosta. (Arvenmäki-Asemaki asukasyhdistys 2003, 2-6.) Nämä ovat parantaneet alueen viihtyisyyttä ja varsinkin Asemanmäen alueella lisänneet joenvarren virkistyskäyttöä. Kellokalliolla onkin nyt ollut monenlaista toimintaa.

Keski-Suomen ympäristökeskuksen vetämässä YTY2000- projektissa rakennettiin yhteistyössä Jämsänkosken kaupungin kanssa Jämsänjoen rantaan lintujenkatselutasanne ja puuvarasto grillipaikalle. Lisäksi YTY2000-projektissa kunnostettiin kaupungin kanssa Wanhan Witosen varteen jääviä levähdyspaikkoja vuonna 2006. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 9-10.)

ASEMALLA-esiselvityshankkeessa tehtiin Jämsänkosken kaupungin kanssa yhteistyössä Jämsänkosken asema-alueelle ja sen lähiympäristöön maisemanhoitosuunnitelma ja kehittämissuunnitelma 2007–2008 taitteessa. Mukana oli myös Asemanmäen asukasyhdistys. Suunnitelmissa esitetyt kunnostustyöt pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan vuosina 2008–2009. Hanketta hallinnoi ja rahoitti Keski-Suomen ympäristökeskus. Osaltaan ASEMALLA-hanke oli myös taustatekijänä tämän hankkeen käynnistämiseksi. (Arvenmäki-Asemaki asukasyhdistys 2009, 9-10.)

Jämsänjokilaaksoa koskeva museopedagogiikkaan kehittämiseen sekä virtuaalimuseon periaatetta kehittävä hanke oli MUSEO24-hanke, jossa luotiin Jämsäjokilaakson historiaa esittelevä virtuaalimuseo internettiin. Hankkeessa mukana oli Jämsän ja Jämsänkosken kaupungit ja verkkoon tallennettiin laaja esitys Jämsänjokilaakson historiaa sähköisessä muodossa. MUSEO24-sivustojen tarkoituksena on tukea paikallista museotoimintaa virtuaalisessa muodossa sekä olla paikallishistorian opetusympäristö mm. kouluille. (Museo 24 2010a.) Sivustolla esitellään myös Jämsänjokeen liittyvää historiaa ja mm. vanhoja valokuvia.

2.5.3 Jämsänjoen toimintaympäristö

Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen idean on lähtöisin Asemanmäki-Arvenmäki asukasyhdistykseltä, joka on aikaisemmin toteuttanut hankkeen liittyen Jämsänjoen varteen virkistys- ja ulkoilualueen. Kehitetystä alueesta on tullut suosittu jämsänkoskelaisten ulkoilualue lintutorneineen ja grillikatoksineen. Aktiivisen yhdistysväen ja muiden paikallistoimijoiden yhteistyössä on valmisteltu Jämsänjoki Virtaa! jatkohanketta jo heti edellisen hankkeen päätyttyä, liittyen Jämsänjoen kehittämiseen ja alueen aktivoimiseen liittyen. (Arvenmäki-Asemanmäki asukasyhdistys 2009, 4-6.)

Valmistelussa oli jo varhaisessa vaiheessa synnytetty yhteistyö erityisesti kahden asukasyhdistyksen välille: yhdistykset olivat olleet aktiivisia toimijoita jo pitkään Jämsänjoen varressa ja sen myötä nostaneet esiin myös erilaisia kehittämisideoita ja kansalaiskeskustelua. Hankevalmistelua tehtiin osin myös Keski-Suomen ympäristökeskuksessa, jonne hanketta tarjottiin hallinnoitavaksi syksyllä 2007. Hankevalmistelu kuitenkin palautui asukasyhdistykseen vuonna 2008 ja hankevalmistelua jatkettiin vuosien 2008–2009 aikana. Kehittämisajatuksia on kirjattu ylös hankesuunnittelun pohjaksi ja samalla on

koottu hankkeeseen osallistumisesta kiinnostuneita tahoja ja yhteistyökumppaneita. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 4-6.)

Joen ranta-alueiden läheisyyteen liittynyttä toimintaa on ollut jo vuosikausien ajan siellä täällä satunnaisesti. Tapahtumat ovat jääneet monilla toimijoilla kuitenkin kertaluontoisiksi. Hankkeen tarkoituksena onkin kehittää jokialueelle nykyistä vahvempi imago ja käyttömahdollisuudet. Jämsänjoella on pitkä ja mielenkiintoinen historia, jonka hyödyntämistä ei vielä ole tehty johtuen osin sen takavuosien maineesta. Nykyään vesi on puhdasta ja täysin uimakelpoista, mutta joen käyttö ja sen kehittäminen ovat kuitenkin olleet vähäistä, sillä huonosta maineesta ei ole helppo päästä eroon ja hankkeessa pyritäänkin lähestymään jokea vuosikymmenien tauon jälkeen. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 4-6.)

Jämsänjoki on ollut jo esihistoriallisella ajalla keskeinen kulkuväylä. Myöhemmin rautakaudella syntyi Jokilaaksoon pysyvää asutusta ja muodostui ensimmäiset yhteisöt puolustuslinnoineen. Vanhimmat asuinpaikat ovat edelleen asuinkäytössä kertoen vuosituhantisesta katkeamattomasta asutushistoriasta. Jämsänjokilaakson maisemiin ja muistoihin liittyy monia tarinoita. Maatalousyhteiskunta koki jokilaakson alueella muutoksen kohti teollistunutta aikakautta 1800-luvun loppupuolella, kun sai alkunsa paperitehtaistaan tunnetun alueen kehitys. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 6-8.)

Jämsänjoki oli 1970-luvulle tultaessa todella huonossa kunnossa vuosikymmeniä jatkuneiden jätevesipäästöjen vuoksi. 1980- ja 1990-luvuilla jätevesien puhdistus saatiin toimimaan kunnolla. Nykyisin Jämsänjoella näkee jälleen kalamiehiä, uimareita ja myös laivat ovat palanneet. Jämsän keskustassa joella seilaavat huvialuksiksi muutetut entiset hinaajat. Joen merkitys asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyydelle puhuttaa paljon tällä hetkellä. (Museo242010b.)

Jämsänjokilaakson alueelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristökohdetta ja kulttuurimaisema-aluetta ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Näistä valtakunnallisista alueista kolme sijoittuu Jämsänjoen varteen. Jämsänjoki on yksi maakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista. Muinaisjäännöksiä on löydetty alueelta toista sataa; niistä huomattava osa sijoittuu Jämsänjoen ja muiden vesireittien sekä Päijänteen rantamaille. Matkailukohteina tai yritystoiminnan kohteina näistä kohteista on vain muutama, esimerkkinä kotiseutumuseot Aarresaari ja Pälämäki. Pääosin kohteita ei ole vielä hyödynnetty. Jämsänjokilaakson maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja kohteet tarjoavat runsaan määrän tarinoita ja paikkoja hyödynnettäväksi paikallisista lähtökohdista. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 4-6.)

Luonto- ja virkistyskäytön kohteita sekä retkeilyreitistöjä ja verkostoja sekä erilaisia taukopaikkoja on rakennettu, luotu ja kehitetty koko 2000-luvun ajan. Luonto- ja virkistyskäytön kohteista merkittävimmät ovat *Himoksen* ohella *Wanhan Witosen reitti* ja sen varrelle sijoittuvat taukopaikat, kuten *Kellokallio*. Jämsänjoen vartta pitkin ei vielä toistaiseksi pääse ulkoilureittejä myöten kulkemaan Jämsästä Jämsänkoskelle, mutta molempien kaupunkien alueella on joen rantaan tehty erilaisia ulkoilu- ja liikuntapaikkoja. Näiden paikkojen vetovoimaa heikentää kuitenkin jokirannoille tyypillinen pajukoituminen ja umpeenkasvaminen, joka vähentää reittien maisemallisia arvoja ja lisää epäsiisteyttä. Tällaisiin ongelmiin tulisi hanketoiminnassa kiinnittää huomiota mm. yhteisillä maisemanhoitotalkoilla. Lisäksi esiin voitaisiin tuoda jokivarren luonnon monimuotoisuutta ja lisätä tietoa sen kasvillisuudesta ja eläimistöstä. Jämsänjoki tarjoaa hyvät olosuhteet niin veneilijöille kuin melojillekin. (Arvenmäki-Asemämäki asukasyhdistys 2009, 4-6.)

2.5.4 Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet

Hankkeen ensimmäisenä tehtävänä on koota yhteen jokivarren keskeiset toimijat mukaan hankkeeseen yleisötilaisuuksilla, hanke-esittelyillä, yhteisillä kokoontumisilla ja tiedottamisella. Hankkeesta kiinnostuneet tahot otetaan osallisiksi kehittämistoimintaan tai tapahtumatuottamiseen. Tavoitteena on, että kaikille annetaan mahdollisuus vaikuttaa osana hanketta, jotta siitä saadaan asukkaiden ja heidän tarpeitaan vastaava. Näin toiminnasta tulisi myös pitkäkestoista sen tullessa osaksi arkea. Hankkeen aikana etsitään mukaan myös paikallisosaaajat ja eri alojen asiantuntijat, harrastelijat sekä aktiiviset asukasyhdistykset. Hankkeen toimenpiteisiin kuuluu selvittää palvelu- ym. tarpeet ja ihmisten kiinnostuksen kohteet, joita jokivarren kehittäminen toimivaksi alueeksi vaatisi. Sen myötä suunnitellaan hankkeessa Jokivarren palvelujen ja virkistyskäytön toimintojen lisääminen, jotta ympäristöstä saadaan asukkaiden tarpeisiin sopiva. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14–17.)

Lisäksi kootaan Jämsänjoesta tietoa, joka tarjoaa pohjan tapahtumien ja nähtävyyden innovointiin ja sisällöntuotantoon. Tietoa, paikallisia erikoisuuksia ja tarinoita pyritään keräämään jokiluonnosta, sen historiasta ja kulttuurista ja perinteistä. Tieto synnyttää tapahtumasisältöjä, sillä sen pohjalta voidaan tehdä luentoja, työnäytöksiä, tapahtumia, uusia tuotteita, koulutuksia ja teemareittejä. Osaltaan synnytetään myös koululaisten opetuskohteiksi soveltuvia sisältöjä luontokohteille ja paikallishistoriaan. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14–17.) Hankkeen yksi tavoite on saada aikaan vuosittainen jokivarren tapahtumakalenteri, joka tämän opinnäytetyön aikana valmistuu. Tapahtumakalenteri tulee olemaan pohja joka päivittyy ja täydentyy koko ajan ja jää elämään hankkeen saatua se alkuun.

Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen aikana kootaan yhteen jokivarren käyntikohteet ja nähtävyydet. Kerätään tietoa alueesta uusien kohteiden pohjaksi ja

sisällöntuottamisen avuksi. Käynti- ja nähtävyyскоhteita selvitetään, kuinka niistä saisi paremmin saavutettavia esim. raivauksen, apurakenteiden ja opasteiden avulla. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14–17.)

Selvitetään lisäksi, saadaanko joenvarren kohteista ja palveluista teemareittejä tai muunlaisia opastettuja kierroksia. Synnytetään teemareitit sisältöineen, mahdolliset opasaineistot esim. yhdistyksille tai kouluille. Ajatuksena on synnyttää erityisesti vapaa-ajan viettäjiä palveleva, luontokohteita, historiaa, kulttuuria ja vapaa-ajan toimintoja yhdistävä reittikokonaisuus jokivarteen. Lisäksi luodaan lisäedellytyksiä omatoimiselle ja osin ohjatulle harrastamiselle sekä ympäristöön tutustumiselle järjestämällä esimerkiksi ohjattua toimintaa ja pienoiskursseja. Hankkeessa selvitetään lisäksi mahdolliset maisemanhoidolliset tarpeet tai muut rakenteelliset kunnostustarpeet sekä koostetaan niistä suunnitelma. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14–17.)

Hankkeen aikana kootaan yhteen palvelut ja niiden tuottajat. Pyritään yhteistyökumppaneiden avulla ratkaisemaan tarpeet ja synnyttämään uutta. Palveluille ja tuotteille saadaan tukea hankkeen kokoamasta aineistosta sekä yhteistyöverkostosta, joka tarjoaa apua toteuttamiselle. Tällaisia teemoja ovat esimerkiksi paljon kiinnostusta ja keskustelua herättänyt vesillä liikkuminen, erityisesti Jämsänkosken suunnasta sekä mahdollisuudet vuokrata erilaisia liikuntavälineitä. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14–17.)

Hankkeen toimenpiteisiin kuuluu tuottaa hyvää ja viihtyisää ympäristöä, jossa asukkaat viihtyvät ja jonka hoitoon ne sitoutuvat. Parannetaan elämänlaatua viihtyisällä ja aktiivisella ympäristöllä. Ympäristökasvatuksellinen näkökulma tullaan myös huomioimaan hankkeen toiminnassa sekä kestävän kehityksen periaatteet ja paikallisuus osana oppimista. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14-17.)

2.5.5 Kohderyhmä ja yhteistyökumppanit

Hankkeen kohderyhmänä ovat yleisesti ottaen Jämsänjokilaakson asukkaat sekä täällä matkailevat ihmiset, kaikissa ikäluokissa. Hankkeen vaikuttavuus on alueellinen. Hankkeen kohderyhmänä ovat Jämsänjokilaakson asukkaat, yhdistykset, yrittäjät, yhteisöt ja kaupunki, oppilaitokset ja niiden opiskelijat. Kohderyhmä valikoituu hankkeelle sen toiminta-alueen mukaan sekä hankesuunnittelussa esille tulleiden tarpeiden myötä, osittain kohderyhmä valikoituu kehittämishanketoiminnan luonteen mukaisesti, kuten myös hankkeen vaikuttavuus. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14.)

Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen yhteistyökumppaneiksi on lupautunut jo suuri joukko paikallisia toimijoita. Koko hankkeen ajan on tavoitteena kasvattaa yhteistyöjoukkoa. Yhteistyökumppaneita ovat kaikki Jämsänjoen varressa olevat asukas- ja kyläyhdistykset, Jämsän kaupunki, alueen ammatilliset oppilaitokset ja kansanopisto, Jämsän ja Jämsänkosken kotiseutuyhdistykset sekä Jämsän seutukunnan yrittäjät ja yritykset, erityisesti matkailutoimijat ja maaseutumatkailuyritykset. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14.)

Asiantuntija-apuna yhteistyökumppanuus pyritään synnyttämään mahdollisimman monien tahojen kanssa (luonto- ja kulttuuriympäristöt, markkinointi ja tuotteistaminen): Jämsän seudun koulutuskeskus, JÄMSEK, Keski-Suomen museo, Museovirasto, Jyväskylän yliopisto, Metsäkeskus, Metsähallitus, Keski-Suomen ProAgria, Keski-Suomen ympäristökeskus, kulttuuri-, taide-, käsityö- ja perinnerakentamisan paikalliset, maakunnalliset ja valtakunnalliset yhdistykset. (Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009, 14.)

3 TAPAHTUMAKALENTERIN SUUNNITTELU KYSELYIDEN JA KONSULTAATIOIDEN TULOSTEN POHJALTA

3.1 Jämsänjoen Tapahtumakalenteri 2011–2012

Yhtenä tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia vapaa-aikapalveluita vastaajat toivovat Jämsänjoen ympäristöön. Nämä tapahtumaideat jaoteltiin ensin teemoittain, joiden yhteyteen on koottu konkreettisia tapahtumaehdotuksia mallina (kuvio 8). Tapahtumaideat on koottu Jämsänjoen tapahtumakalenteriin (liite 3). Tapahtumakalenteriin on sijoitettu tapahtumat kuukauden tarkkuudella ja lisäksi taulukkoon on merkitty tapahtumapaikka. Tapahtumakalenteria voidaan alkaa toteuttamaan sellaisenaan ja tulevaisuudessa tapahtumakalenteri toimii mallina tapahtumien suunnittelussa. Tuotteen ideointi- ja tuotteistamisvaiheita tarkastellaan tässä luvussa Verhelän ja Lackmanin tuotesuunnittelumallin avulla.

3.1.1 Ideointivaihe

Ideointivaihe rakentuu tuotteen palveluideoiden kehittämisestä sopivia ideointimenetelmiä käyttämällä. Tärkeintä ideointivaiheessa on, että uusien tuotteiden rakentamisen taustalla on huomioitu asiakkaan tarpeet. (Verhelä & Lackman 2003, 76–77.) Ideointivaiheessa kerätään suuri määrä ideoita, joita voidaan myöhemmin karsia (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 35). Jos asiakas tai osallistuja esittää toiveen uudesta palvelusta tai tuotteesta, on hän tehnyt suuren osan aikaa vievästä ideointityöstä. Jos taas tuotetta ideoidaan ainoastaan tuotannon puolella huomioimatta asiakkaan tarpeita, saatetaan tehdä paljon turhaa työtä. (Borg, Kivi, Partti 2002, 133.)

Ideointivaiheessa ideointimenetelmänä voidaan käyttää esimerkiksi aivoriihi- tai benchmarking-menetelmää tai asiakkaiden palautteen keräämistä (Verhelä & Lackman 2003, 76–77.) Jämsänjoen tapahtumakalenterin (liite 3) koonti

aloitettiin ideointivaiheella, jolloin paikallisilta asukkailta kerättiin tietoa, millaisia tapahtumia ja vapaa-ajanviettotapoja he kaipaavat Jämsänjoen ympäristöön. Ideointivaihe toteutettiin kyselyn ja konsultaatioiden muodossa. Kyselyn (liite 1) tavoitteena oli kartuttaa paikallisten asukkaiden tarpeita ja toiveita sekä konkreettisia ajatuksia tapahtumaideoista sekä tuotannollisista seikoista, kuten ajankohdista, paikoista ja tiedotuskanavista.

Kyselyssä (liite 1) tiedusteltiin vastaajien mielestä kiinnostavia harrastuksia tai vapaa-ajanviettotapoja tällä hetkellä Jämsänjoen varressa. Tämän kysymyksen tavoitteena oli kartoittaa toiminnallisuuden nykytilaa. Tähän kysymykseen tuli yhteensä 83 vastausta ja 25 lomakkeessa tähän kysymykseen ei vastattu. Kiinnostavimmaksi vapaa-ajanviettotavaksi osoittautui ulkoilu, retkeily ja kävely, jotka mainittiin 11 vastauksessa (13 %). Toiseksi kiinnostavin vapaa-aikatoiminta liittyi kalastukseen, joka mainittiin 10 vastauksessa (12 %). Melonta mainittiin 8 vastauksessa (10 %). Tapahtumat, veneily ja soutu sekä urheilu mainittiin kaikki 7 vastauksessa (8 %). Luonnosta nauttimisen mainitsi neljä vastaajaa (5 %). Luonnon havainnoinnin, uinnin, risteilyt, Wanhan makasiinin palvelut ja pyöräilyn mainitsi kunkin 3 vastaajaa (3 %).



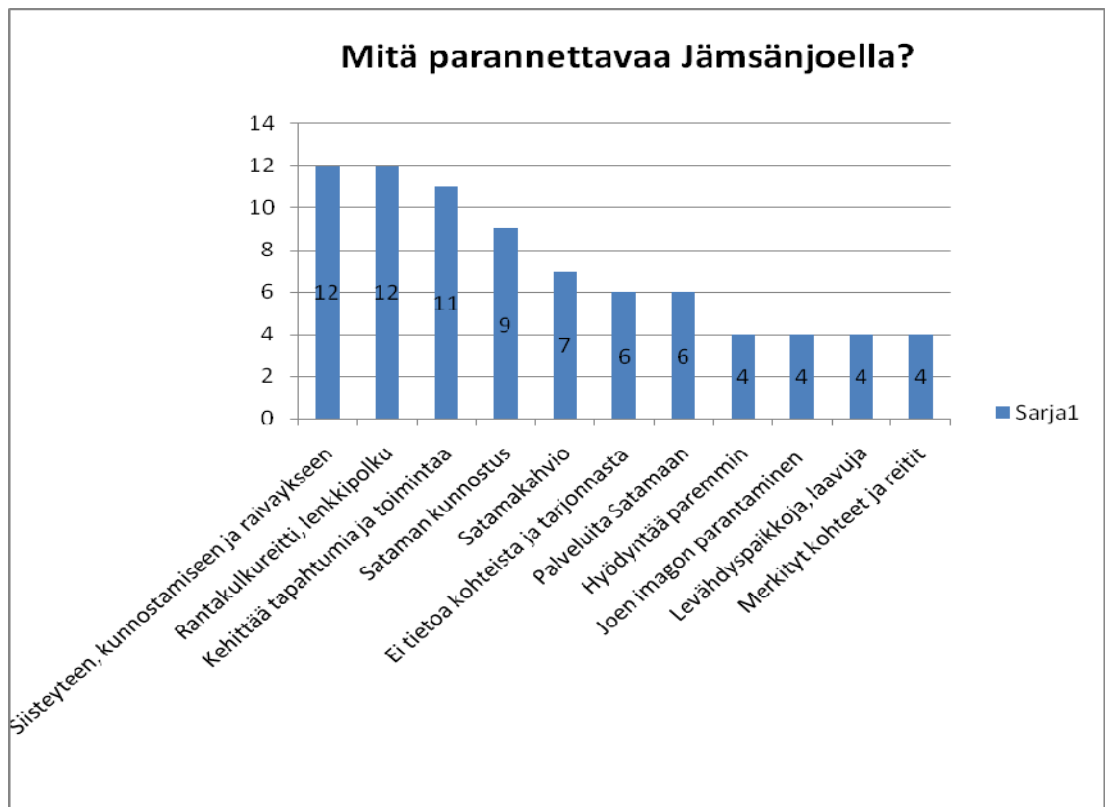
Kuvio 3. Kiinnostavimmat vapaa-ajan viettotavat Jämsänjoella

Muita kiinnostavia harrastuksia tai vapaa-ajanviettotapoja olivat seuraavat: Kellokallion kävelyreitti, geokätköily, puistoalueen tapahtumat ja näyttelyt, hankkeen järjestämät tapahtumat, Pispalan uimaranta, hiihto, valokuvaus, onkikilpailut ja puistojumppa. Kaikki nämä mainittiin yhden kerran vastauksissa. Lisäksi Sataman Valot, Kuuhullujen Yö ja Ars Jok Vars –tapahtumat mainittiin kukin yhden kerran vastauksissa.

Kiinnostavaa vastauksissa on huomata, että tällä hetkellä kiinnostavimmat Jämsänjoen aktiviteetin ovat valtaosin omatoimisesti suoritettavia toimintoja. Poikkeuksia ovat Kellokallion lauluillat, risteilyt ja Wanhan Makasiinin sekä muutamat yksittäisesti mainitut tapahtumat palvelut, jotka ovat järjestettyä yleisötilaisuuksia. Nämä vastaukset kertovat siitä, että alueella ei ole yhteistä, järjestettyä toimintaa, joten paikalliset ulkoilevat ja harrastavat omatoimisesti. Tulevaisuudessa järjestetyille tapahtumille on tarvetta.

Kyselylomakkeessa (liite1) kerättiin kehitysideoita, millaisiin asioihin Jämsänjoen kehittämisessä tulisi kiinnittää huomioita (kuvio 4). Tämän kysymyksen tavoitteena oli kerätä taustatietoa tapahtumien tavoitteiden määrittämiseksi. Kysymykseen annettiin yhteensä 104 kehitysehdotusta ja 15 vastaajaa jätti vastaamatta kysymykseen.

Vastaajista 12 (12 %) oli sitä mieltä, että Jämsänjoen siisteyteen, kunnostamiseen ja raivaukseen on panostettava. Vastaajista 12 (12 %) oli myös sitä mieltä, että rantareittiin ja ulkoilureittiin tulisi kiinnittää huomiota. Tapahtumien ja toiminnan kehittämistä esitti 11 vastaajaa (11 %). Sataman kunnostamisen tärkeyden mainitsi 9 vastaajaa (9 %) ja vastaajista 7 (7 %) oli sitä mieltä, että satamakahviolle olisi tarvetta, lisäksi kuusi vastaajaa (6 %) esitti satamapalveluiden kehittämistä. Kuusi vastaajaa (6 %) koki myös, ettei Jämsänjoen kohteista ja tarjonnasta ole tarpeeksi tietoa. Jämsänjoen parempaa hyödyntämistä, imagon parantamista, levähdyspaikkoja sekä laavuja ja merkittyjä kohteita ja reittejä toivoi kutakin 4 vastaajaa.



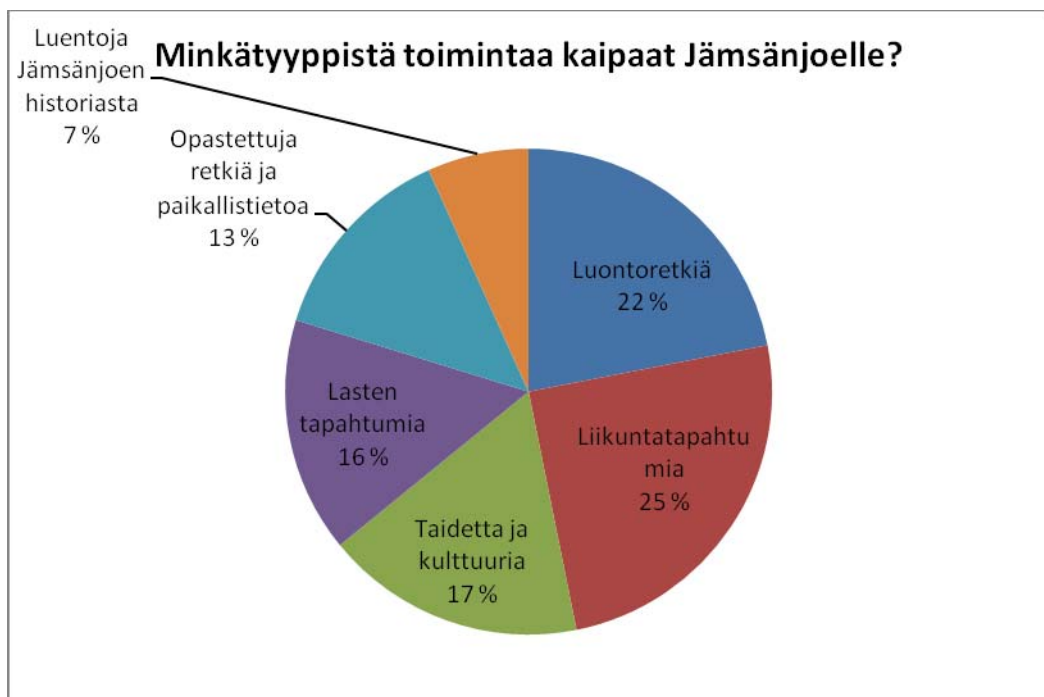
Kuvio 4. Jämsänjoen kehittämiskohdat

Näiden yleisimpien vastausten lisäksi ehdotettiin myös seuraavia kehittämiskohtia: ympäristötalkoita, uimapaikkoja, Himoksen matkailijoiden huomioiminen, veneilymerkkistöjen kehittämistä toivoi kutakin kolme vastaajaa. Roskapaikat, sillan rakentaminen, luonnonmukaisuuden säilyttäminen ja tapahtumapaikan kehittäminen saivat kaikki kannatusta kehittämiskohteina kahdelta vastaajalta. Taide ja nähtävyydet, rullalautailupaikka, valaistuksen kehittäminen, yhteistyö eri toimijoiden välillä sekä luontoaktiviteettien kehittäminen nousivat esille kukin yhdessä vastauslomakkeessa.

Kehittämisehdotusten määrästä voidaan päätellä, että Jämsänjoen ympäristössä olisi paljon tehtävää ja korjattavaa. Useat kehitysehdotuksista ovat rakenteisiin ja investointeihin liittyviä ehdotuksia, joiden korjaaminen vaatii työtä, toimijoita ja rahoitusta. Osa kehitysehdotuksista on sellaisia, joiden

kehittämiseen voidaan puuttua pian esimerkiksi paikallisten asukkaiden johdolla. Myös erilaisten tapahtumien avulla voidaan edesauttaa useimpia näistä ongelmista. Tapahtumakalenteriin (liite 3) on koottu tapahtumia, joiden taustalla on ajatus näiden kehittämiskohteiden parantamisesta. Jämsänjoen kehittämistä tapahtumien avulla on pohdittu perusteellisemmin tutkimuksen viimeisessä luvussa (taulukko 3).

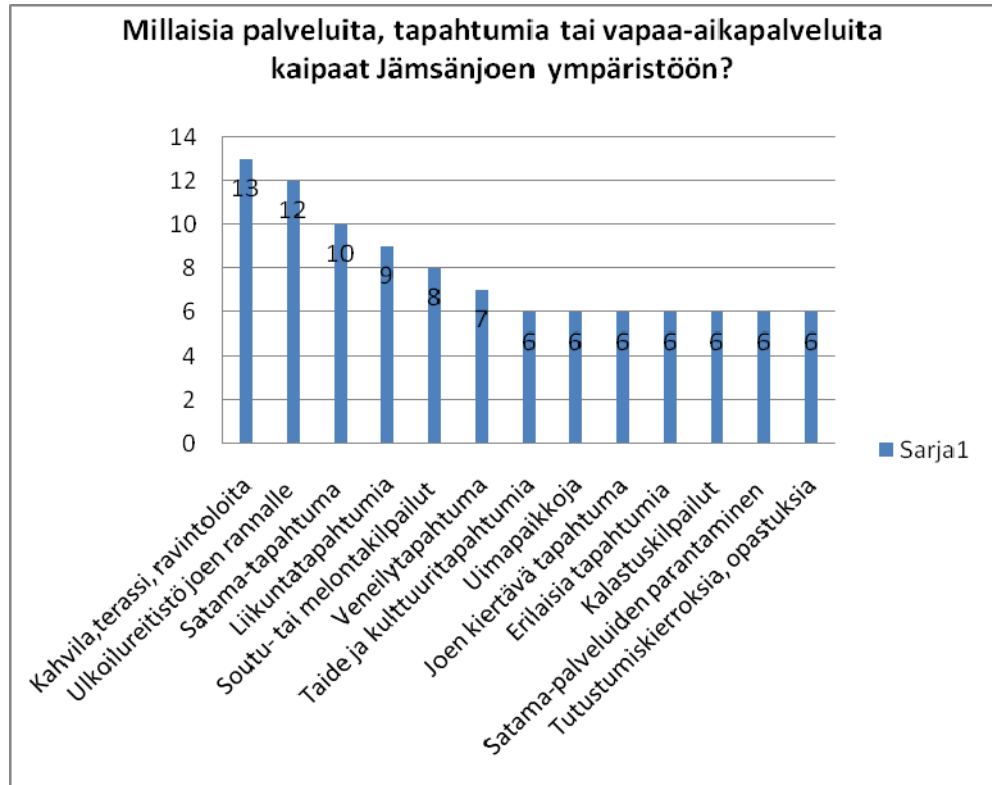
Kyselylomakkeessa (liite 1) vastaajille annettiin kuusi vaihtoehtoa erilaisista toimintamuodoista Jämsänjoen varrella ja tiedusteltiin, mikä vaihtoehdoista kiinnostaa vastaajia eniten. Osa vastaajista valitsi vastatessaan useamman kuin ohjeistuksen kolme vastausta, joten vastauksia annettiin yhteensä 237. Enemmistö vastaajista, 59 henkilö (25 %) toivoi liikuntatapahtumia. Toiseksi eniten toivottiin luontoretkiä, joita kannatti vastaaja (22 %). Taidetta ja kulttuuria toivoi 41 vastaajaa (17 %) ja lasten tapahtumia 37 vastaajaa (16 %). Opastettuja retkiä ja paikallistietoa toivoi 32 vastaajaa (13 %) ja luentoja Jämsänjoen historiasta 16 vastaajaa (7 %).



Kuvio 5. Jämsänjoelle toivottavia toimintaa aihepiireittäin

Vastauksista voi päätellä, että liikuntatapahtumia ja luontoretkiä kannattaa tulevaisuudessa järjestää Jämsänjoen ympäristössä. Kuitenkin myös muut vastausvaihtoehdot saivat suhteellisen paljon kannatusta. Tämä kertoo siitä, että Jämsänjoen ympäristössä halutaan nähdä ja kokea monipuolisesti kaikenlaista toimintaa. Tästä syystä tapahtumakalenteriin (liite 3) on pyritty kokoomaan monipuolinen joukko erilaisia tapahtumia ja kaikki edellä mainitut aihealueet ovat kalenterin tapahtumissa edustettuina.

Lisäksi kyselyssä vastaajat saivat ideoida, millaisia käyntikohteita, palveluita, tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia Jämsänjoen ympäristöön toivotaan. Kysymykseen annettiin yhteensä 175 ehdotusta ja kysymykseen jätti vastaamatta 12 vastaajaa. Vastaajista enemmistöä 13 kpl (7 %) ehdotti kahvilaa, terassia tai ravintolaa Jämsänjoen rannalle. Toiseksi tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi koettiin ulkoilureitistö Jämsänjoen rannalla, jota toivoi vastaajista 12 (7 %). Kymmenen vastaajaa (6 %) oli sitä mieltä, että Jämsän satamaan tulisi järjestää oma tapahtuma. Vastaajista 9 (5 %) toivoi liikuntatapahtumia Jämsänjoen ympäristöön. Kahdeksan vastaajaa (5 %) toivoi soutu- tai melontakilpailua ja 7 (4 %) vastaajaa toivoi veneilyaiheista tapahtumaa. Kuusi vastaajaa toivoi kutakin seuraavista: kulttuuritapahtumia, uimapaikkoja, joen kiertävää tapahtumaa, erilaisia tapahtumia, satamapalveluiden parantamista, kalastuskilpailuja sekä opastuskierroksia.



Kuvio 6. Jämsänjoen ympäristöön kaivattavia tapahtumia ja palveluita

Näiden yleisimpien kehitysehdotusten lisäksi esiin nousi runsas joukko erilaisia tapahtuma-ehdotuksia, joita paikalliset asukkaat Jämsänjoen ympäristöön toivoivat. Teatteriesityksiä, tapahtumapaikkoja toivoi kumpaakin viisi vastaajaa. Vuokrattavia välineitä ja musiikkitapahtumia toivoi kumpaakin neljä vastaajaa. Perinnepäivä-tapahtumaa, lasten tapahtumia, joki-luentoja, valokuvanäyttelyitä, ympäristötaidetapahtumia, joki-ajeluja, ympäristö- ja luontotapahtumia toivoi kutakin kolme vastaajaa.

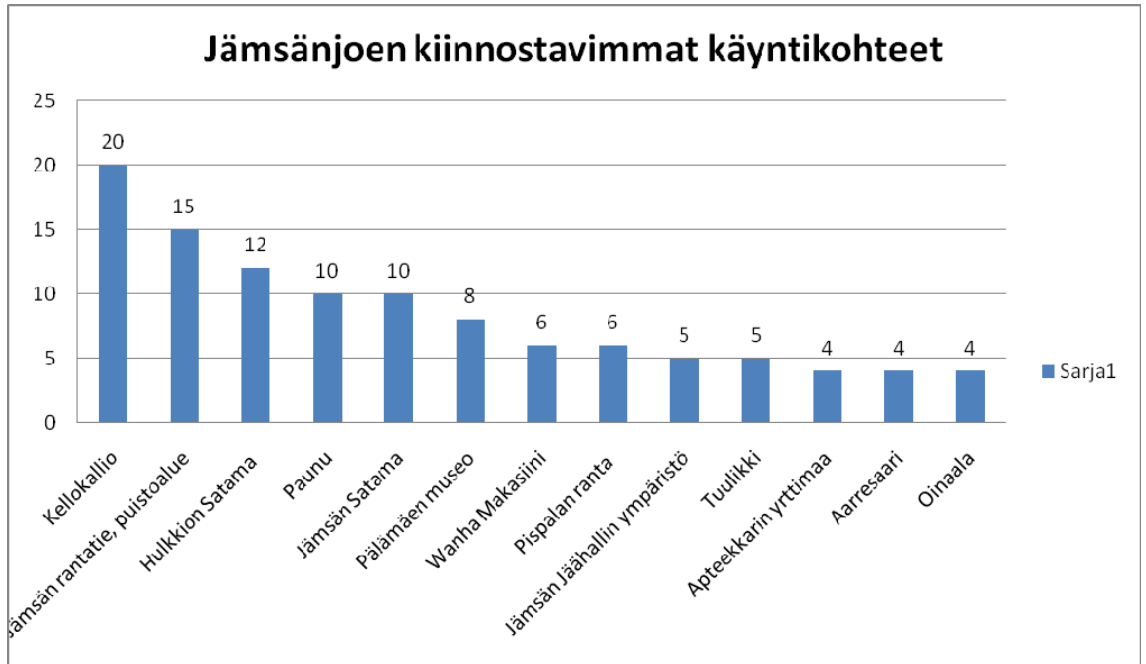
Taulukko 2. Tapahtuma- ja palveluehdotuksia Jämsänjoelle

| Tapahtuma ja palveluehdotuksia | Mainintoja / kpl |
|--------------------------------|------------------|
| Teatteriesityksiä | 5 |
| Lisää kohteita jossa olla | 5 |
| Vuokrattavia välineitä | 4 |
| Esiintyjä, musiikkitapahtumia | 4 |
| Perinnepäivä | 3 |
| Lasten tapahtumia | 3 |
| Joki-luentoja ja kursseja | 3 |
| Vanhoja valokuvanäyttelyitä | 3 |
| Ympäristötaidetapahtumia | 3 |
| Joki-ajelu | 3 |
| Ympäristö- ja luontotapahtumat | 3 |
| Koululaisille joki-päiviä | 3 |
| Ympäristötalkoita | 3 |
| Vanhuksille ohjelmapäiviä | 2 |
| Lapsille teemapäivä | 2 |
| Nuorten tapahtuma | 2 |
| Ankkaralli | 2 |
| Jokikarnevaali | 1 |
| Joki-kirja | 1 |
| Tanssitapahtuma | 1 |
| Markkinat | 1 |
| Sataman valot -tapahtuma | 1 |
| Rantalentopallokisasat | 1 |
| Kirppari, tori | 1 |
| Ulkotapahtumia | 1 |
| Lauluillat | 1 |
| Luontoillat ja -retket | 1 |
| Kirkkovenesoutu | 1 |
| Vesijuoksutapahtuma | 1 |
| Talviliikuntatapahtuma | 1 |
| Valokuvasuunnistus | 1 |
| Joen valaistus tapahtuma | 1 |
| Kivikausi-ilta | 1 |
| Joki-filmejä | 1 |
| Tanssilava | 1 |
| Luistelutapahtuma | 1 |
| Lumikenkäilytapahtuma | 1 |
| Lapsille seikkailupolku | 1 |

Näiden runsaiden tapahtumaideoiden joukosta tapahtumakalenteriin (liite 3) on poimittu osa ehdotuksista. Lisäksi näiden tapahtumaideoiden pohjalta on valittu yksityiskohtaisempaan tarkasteluun regatta-tapahtuma, joka vastaa hyvin paikallisten toiveisiin saada satama-tapahtuma, joka liittyisi veneilyyn. Oheisohjelmassa varmasti löytyy myös esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatoimintaa sekä melontaa ja opastuskierroksia, jotka olivat yleisimpiä tapahtumatoiveita.

Yleisten kehittämisideoiden ja tapahtumaideoiden lisäksi vastaajat saivat ideoida, mitkä Jämsänjoen kohteista ovat tällä hetkellä kiinnostavimpia, missä tulevaisuudessa halutaan tapahtumia järjestettävän ja lisäksi selvitettiin onko Jämsänjoen kohteista tarpeeksi tietoa. Ideointivaiheessa tuotteen rakennetaan siten, että ne sopivat omaan toimintaympäristöön (Verhelä & Lackman 2003, 77). Jotta Jämsänjoen tapahtumille löytyisi mahdollisimman sopiva ympäristö, pyydettiin kyselyyn vastaajia pohtimaan kiinnostavimpia käyntikohteita.

Kyselyssä (liite 1) selvitettiin Jämsänjoen varrella sijaitsevia kiinnostavia käyntikohteita. Kysymykseen annettiin yhteensä 133 vastausta ja 22 vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen. Vastaajat nostivat Jämsän ja Jämsänkosken välillä sijaitsevan Kellokallion kiinnostavimmaksi vierailukohteeksi. Vastaajista 20 (15 %) henkilöä piti Kellokalliota kiinnostavana kohteena. Vastaajista 15 (11 %) piti Jämsän rantatietä ja 12 (9 %) vastaajaa Hulkkion Satamaan kiinnostavina kohteina. Kymmenen vastaajaa (7 %) piti mielenkiintoisena kohteena Jämsän Paunun aluetta sekä Jämsän Satamaa. Kahdeksan vastaajaa (6 %) näki Pälämäen museon kohteen kiinnostavana. Kuusi vastaajaa (5 %) mainitsi sekä Jämsänkosken Wanhan Makasiinin (5 %) ja Pispalan rannan (5 %) vastauksissaan. Lisäksi viisi vastaajaa oli valinnut Jämsän jäähallin ympäristön (4 %) sekä Tuulikki-laivan (4 %). Neljä vastaajaa mainitsi Apteekkarin yrittämään (3 %), Aarresaaren (3 %) ja Oinaalan (3 %).



KUVIO 7. Jämsänjoen kiinnostavimmat käyntikohteet

Lisäksi vastauksissa mainittiin myös monia muita kohteita. Ravintola Seilori Kaipolassa, Ilveslinna, Virmapyhä, Vanha Mylly, Ryönit sekä Tuuralampi lintutornineen mainittiin kukin kolmessa vastauslomakkeessa. Lisäksi Hauenleuka, Hiidenmäki, Kalmonniemi, Kivipankki, Vanha Witosen melontareitti ja sillat saivat kaikki yhden maininnan kyselyn vastauksissa.

Kellokallion kiinnostavuus liittyy varmasti siihen, että kohteessa on järjestetty aikaisemmin tapahtumia, kuten lauluiltoja. Kellokallion on myös pidetty siistinä ja sitä on jatkuvasti kunnostettu ja kehitetty. Samoin Jämsän rantatie ja puistoalue sekä Paunu ovat hyvässä kunnossa valaistuine kävelyreitteineen. Satamat Hulkkiossa Kaipolassa ja Jämsän keskustassa ovat kiinnostavia kohteita, joista saisi kunnostamalla hyvät tapahtumapaikat. Kiinnostavimpina käyntikohteina ei ole juurikaan mainintoja luontokohteista, mikä kertoo siitä, että ne ovat kovin tuntemattomia eivätkä sellaisenaan kiinnosta kävijöitä. Mielenkiintoista on huomata, että Jämsänjoen kiinnostavimpia käyntikohteita

tiedustellessa mainitaan kohteita koko Jämsänjoen 15 kilometrin matkalta, eikä vain esimerkiksi keskustan alueelta.

Tapahtumakalenterin ideointivaiheessa ilmeni, että tällä hetkellä kiinnostavimmat Jämsänjoen aktiviteetit liittyivät läheisesti luontoon ja niihin osallistuttiin omatoimisesti. Koska Jämsänjoen tapahtumien kehittäminen ja lisääminen nähtiin vastauksissa yhtenä tärkeimmistä kehittämiskohteista, voidaan päätellä, että tapahtumia kaivataan Jämsänjoen ympäristöön. Vastauksissa ilmeni, että tapahtuma-ideat olivat oikeastaan melko yksinkertaisia toteuttaa, sillä ne liittyivät useimmiten esimerkiksi liikkumiseen, soutuun ja melontaan, veneilyyn sekä kalastukseen. Kyselyssä ilmeni, että Jämsänjoen kohteet ovat tuntemattomia ja niistä kaivattiin lisätietoa.

Konsultaatioissa ilmeni, että tärkeää olisi tuottaa Jämsänjoen ympäristöön aluksi mahdollisimman paljon erilaisia tapahtumia, jotta selviää, mitkä niistä ovat toimivimpia. Esitettiin myös tärkeä huomio, että Jämsänjoelle tuotettaisiin sellaisia erilaisia tapahtumia, joita muusta paikkakunnan tarjonnasta ei vielä löydy.

Sekä kyselyssä että konsultaatioissa Jämsänjoen ympäristöön liittyen esitettiin runsaasti kehittämiskohtia, joihin toivottiin parannusta. Kehitysehdotusten runsaasta määrästä syntyi ajatus, että ehkä tapahtumien ja toiminnallisuuden kautta voidaan puuttua joihinkin ehdotetuista kehittämiskohdista. Jämsänjoen tapahtumakalenteriin on valittu tapahtumia, joissa on laajempi kehittämistavoite taustalla. Näin ollen paikalliset asukkaatkin pääsevät osaksi lähiympäristön kehittämistä mielekkäällä tavalla.

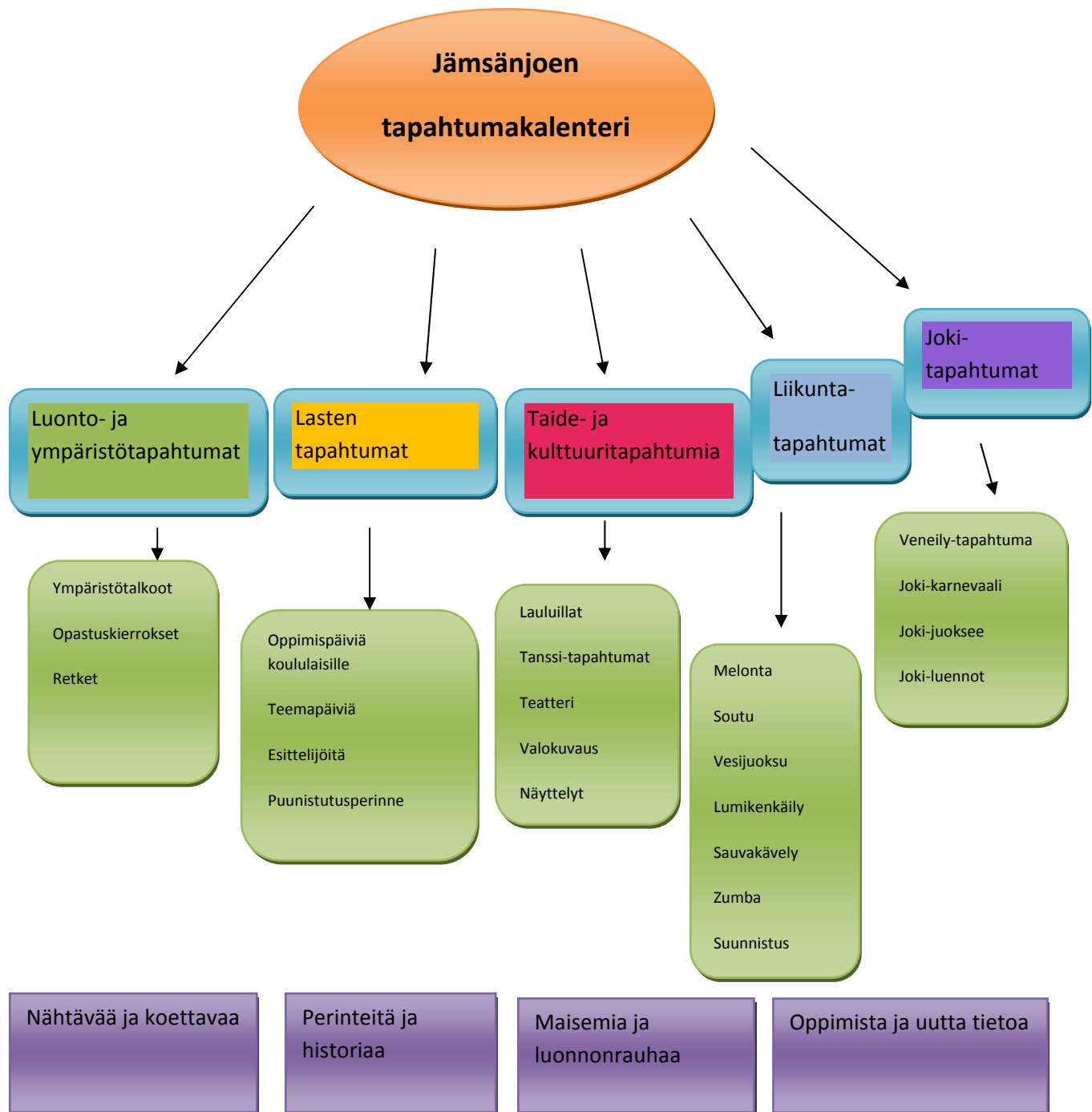
Ideoinnin perusajatus on, että ideoiden tulisi perustua yrityksen liikeideaan tai täydennettävä sitä järkevästi (Verhelä & Lackman 2003, 77). Tässä tapauksessa ei ole kyseessä yritystä, mutta voidaan pohtia tapahtumien

sopivuutta Jämsänjoen ympäristöön. Jämsänjoen tapahtumakalenteriin (liite 3) valitut tapahtumat tapahtuvat joko Jämsänjoen ympäristössä tai liittyvät esimerkiksi Jämsänjoen historiaan ja perinteeseen. Tapahtumien ideoinnissa ja tuotteistamisvaiheessa päätavoitteena pidetään Jämsänjoen tunnettuuden ja toiminnallisuuden lisäämistä. Samalla tapahtumien kautta pyritään kehittämään joki-alueita ja tämän huomioidaan kunkin tapahtuman suunnitteluvaiheessa tavoitteita ja toimintatapaa määriteltäessä.

Ideointivaiheessa saaduista ideoista kehitetään tuotteita, jotka rakennetaan persoonallisiksi ja omaan toimintaympäristöön sopiviksi (Verhelä & Lackman 2003, 76–77). Alla olevaan kuvioon (kuviokuva 8) on koottu kyselyssä saadut tapahtuma-ideat teemoittain. Tapahtumat on jaoteltu teemoihin, joita ovat luonto- ja ympäristötapahtumat, lasten tapahtumat, taide- ja kulttuuritapahtumat, liikuntatapahtumat sekä joki-tapahtumat. Jämsänjoen tapahtumakalenterissa (liite 3) tapahtumat on merkitty eri värein, joiden avulla tapahtumat on jaoteltavissa näihin teemoihin.

Jämsänjoen ympäristössä järjestettävät luonto- ja ympäristötapahtumat voivat olla ympäristötalkoita, opastuskierroksia tai luontoretkeä. Lapsille Jämsänjoen ympäristössä voitaisiin järjestää esimerkiksi oppimispäiviä, erilaisiin teemoihin liittyviä tuokioita tai luontopolkuja, tarinoita ja opastuksia kalastamisesta tai puunistutuspäiviä joen rannassa. Taide- ja kulttuuritapahtumat voisivat liittyä tanssiin, lauluun, joen valokuvaamiseen tai näyttelyihin. Jämsänjoelle ideoitui kyselyissä soutukilpailuja, melontatapahtumia, vesijuoksua, sauvakävelyä ja suunnistusta. Lisäksi kyselyissä ilmeni toiveita erityisiä joki-tapahtumia kohtaan, kuten markkinahenkisen joki-karnevaalin, joen kiertävä lenkkeilytapahtuma ja laivoihin liittyviä tapahtumia.

Tavoitteena on, että kaikissa tapahtumakalenterin tapahtumissa näkyisi elämyksellisyys eli olisi nähtävää ja koettavaa, perinteitä ja historiaa, maisemia ja luonnonrauhaa sekä oppimista ja uutta tietoa.



KUVIO 8. Jämsänjoen ympäristöön ideoituja tapahtumia teemoittain

Kyselyn vastauksissa erityisesti toivottiin Jämsän Satamaan tapahtumia lisää, lisäksi toivottiin veneilyyn liittyvää tapahtumaa. Tässä työssä tarkastellaan regatta-tapahtumaa tarkemmin elämyskolmiomallin avulla. Ideana regatta-tapahtuma täyttää asukkaiden toiveet. Lisäksi regatta-tapahtuma tuo paikkakunnalle uuden erityisen tapahtuman ja sopii Jämsänjoen ympäristössä

toteutettavaksi erinomaisesti tarjoten osallistujille samalla tietoa Jämsänjoen entisestä laivaperinteestä ja historiasta. Tapahtuma tarjoaa nähtävää, koettavaa ja oppimista.

3.1.2 Tuotteistamisvaihe

Tuotteistamisvaiheessa idea muutetaan konkreettiseksi tuotteeksi. Toteutuksen suunnittelun pohja perustuu asiakkaiden tarpeisiin. Olennaista on pohtia, mitä asiakas haluaa ohjelmapalvelussa kokea, nähdä, tehdä, aistia, huomata ja ymmärtää. (Verhelä & Lackman 2003, 77.)

Etukäteen tuotteistamisvaiheessa tulee miettiä ohjelmapalvelun **kokonaistavoitteet** eli mistä asioista muodostuu asiakkaalle elämyksiä tuottava kokemus. Kokonaistavoitteiden perusteella valitaan ohjelmapalvelulle **teema** eli punainen lanka. (Verhelä & Lackman 2003, 77.) Koska kyselyssä ja konsultaatioissa osoittautui, että Jämsänjoen ympäristössä on paljon kehittämiskohtia, pyritään tapahtumatuottamisessa huomioimaan nämä ongelmakohdat ja puuttumaan niihin. Esimerkiksi koettiin, että joki-ympäristö kaipaa raivausta ja siistimistä. Kehittämistoimenpiteenä voidaan järjestää ympäristötempauksia, jolloin tapahtuman punaisena lankana on ympäristön siistiminen.

Ohjelmapalvelun **toimintaympäristö** ja sen vaatimukset on otettava huomioon jo tuotteen suunnitteluvaiheessa (Verhelä & Lackman 2003, 77). Kyselyssä kartoitettiin vastaajien mielipidettä, mihin Jämsänjoen ympäristön kohteista he toivovat nykyistä enemmän toimintaa ja tapahtumia. Vastauksia annettiin yhteensä 276 kappaletta. Enemmistö vastaajista 47 (17 %) toivoi toimintaa enemmän Jämsän Satamaan. Vastaajista 37 (13 %) toivoi toimintaa

Aarresaareen ja 35 (13 %) vastaajaa Jämsässä sijaitsevaan Pälämäen museoon. Sekä Wanhaan Makasiiniin (11 %) että Hulkkion Satamaan (11 %) toivoi kumpaankin 30 vastaajaa enemmän aktiviteetteja. Kellokallion paikkaa ehdotti 29 vastaajaa (10 %) ja Apteekkarin yrttimaan ympäristöä 28 vastaajaa (10 %). Lisäksi Vanha Myllyyn toivoi lisää tapahtumia 19 vastaajaa (7 %) ja Ilveslinna 21 vastaajaa (8 %).



KUVIO 9. Jämsänjoen kohteet, joihin toivotaan tapahtumia

Sekä kyselyssä että konsultaatioissa nousi esiin Jämsän Sataman kiinnostavuus tapahtumapaikkana. Lisäksi vanhat museot Jämsän Pälämäen museo ja Jämsänkosken Aarresaari tulisi huomioida tapahtumapaikkoina nykyistä aktiivisemmin. Kaikki loput kohteet saivat kannatusta tasaisesti, mikä kertoo siitä, että tulevaisuudessa tapahtumia kannattaa tuottaa mahdollisimman paljon eri kohteissa.

Tapahtumakalenterissa (liite1) näkyy myös tapahtumapaikka. Tapahtumapaikalla on Jämsänjoen tapahtumissa tärkeä merkitys, sillä vastaajat kokivat, että he kaipasivat tietoa lisää Jämsänjoen eri kohteista. Tapahtumien avulla ihmiset saadaan tutustumaan vieraisiin Jämsänjoen käyntikohteisiin. Vastauksissa ilmeni lukuisia kohteita, joissa tapahtumia haluttaisiin nähdä ja

kokea. Tapahtumia järjestetään sekä sisätiloissa että ulkona, pääasia on että kohde on Jämsänjoen läheisyydessä tai liittyy esim. historiallisesti Jämsänjokeen.

Ohjelmapalvelun eri **toteuttamismenetelmät** eli vaihtoehdot kuten kilpailu, leikki, draama, teemaopastus ja vaellus, on kartoitettava ja valittava niistä tavoitteisiin sopivimmat. (Verhelä & Lackman 2003, 77–78.) Tapahtumakalenteriin sijoitettiin erilaisia toteuttamismenetelmiä, kuten opastuksia, talkoita, luento- ja keskustelutilaisuuksia sekä osallistuttavia tapahtumia. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta, millaisiin teemoihin Jämsänjoen ympäristössä toteutettavat tapahtumat mielellään liittyisivät. Vastaajat toivoivat Jämsänjoen ympäristöön ensisijaisesti nähtävää ja koettavaa, mikä viittaa siihen, että alueelle toivotaan aktiviteetteja. Toisaalta myös historia ja perinteet sekä uusi tieto ja oppiminen kiinnostivat vastaajia.

Ohjelmapalvelun **osanottajat** ja heidän toiveensa on selvitettävä etukäteen. Tapahtuman kannalta on tärkeää tietää osallistujien lukumäärä, taidot ja motivaatio. Nämä tekijät ohjaavat merkittävästi lopullista toteutusta. (Verhelä & Lackman 2003, 77.) Tapahtumat on suunniteltu siten, että osa niistä on tarkoitettu toteutettavaksi pienemmissä ryhmissä, kuten opastuskierrokset. Toisaalta tapahtumakalenteriin sijoitettiin myös tapahtumia, joihin osallistuu suurempi yleisömäärä. Esimerkiksi regatta-tapahtumaan osallistujia odotetaan paikkakuntalaisten lisäksi naapurikunnista ja koko valtakunnasta. Lisäksi jotkut tapahtumista ovat tarkoitettu ennalta määrätyille kohderyhmälle, kuten luontopäivä tietyn luokka-asteen oppilaille ja keskustelutilaisuus Jämsänjoen asukasyhdistysten jäsenille.

Tuotetta suunnitellessa huomioon otettavia seikkoja ovat myös aikatekijät, kuten vuorokauden- ja vuodenaika (Verhelä & Lackman 2003, 77). Tapahtumakalenteriin (liite 3) on sijoitettu tapahtumia **ympäri vuoden** tasaisesti, sillä kyselyn tuloksissa (kuviokuva 10) ilmeni, että tapahtumia toivottiin tasaisesti kesälle, syksylle, talvelle ja keväälle. Kesäajalle on helpompi suunnitella Jämsänjoen ympäristössä toteutettavia tapahtumia ja toimintaa. Talviajalle tapahtumakalenteriin on sijoitettu enemmän luentotyyppejä mm.

historiaailtoja. Konsultoitavat nostivat esille haasteen, kuinka Jämsänjoen ympäristöä voisi hyödyntää talviaikaan nykyistä enemmän.

Kysymyksessä 12 selvitettiin vastaajien mielipiteitä, mihin vuodenaikaan he toivovat Jämsänjoen ympäristössä tapahtuvaa toimintaa. Vastaukseen annettiin kaikkiaan 132 vastausta. Vastaajista 38 (29 %) toivoi tapahtumia järjestettävän syksyllä. Kesällä toivoi vastaajista 33 (25 %) tapahtumia. Syksylle tapahtumia toivoi 31 vastaajaa (23 %) ja talvelle 30 vastaajaa (23 %). Vastaustulos osoittaa vahvasti sen, että Jämsänjoen ympäristön tulisi olla aktiivinen ympäri vuoden. Tällä hetkellä vähäinenkin toiminta keskittyy pääosin vain kesäaikaan.



KUVIO 10. Ajankohdat Jämsänjoen tapahtumille

Suunnitteluvaiheen lopussa ratkaistaan vielä **käytännön asiat**, kuten luvat, varusteet, välineet ja turvallisuuteen liittyvät asiat (Verhelä & Lackman 2003, 77–78). Tapahtumien käytännönasiat katsotaan aina tapauskohtaisesti, koska tapahtumat ovat luonteeltaan hyvin erilaisia ja vaativat erilaisia järjestelyitä. Järkevää voisi olla kuitenkin tehdä muistilista esimerkiksi tarvittavista luvista ja malli turvallisuussuunnitelmasta, joita voisi tapahtumakohtaisesti vain muuttaa tilanteeseen sopivaksi.

Tuotteistamisvaiheessa ohjelmapalveluiden tuottamisesta vastuun ottavat erilaiset **toimijat**, kuten yhteistyökumppanit, jotka on löydetty verkostoitumalla. Toisaalta tuotteet voivat olla myös sellaisia, että ne tuotetaan itse. (Verhelä & Lackman 2003, 76.) Kyselyssä pyydettiin vastaajia kommentoimaan, kuinka he voisivat itse olla mukana yksittäisinä henkilöinä, yrittäjinä tai yhdistyksiä mukana luomassa elävämpää Jämsänjokivartta. Vastaajista kymmenen ilmoitti voivansa osallistua talkootyöhön. Yrittäjien ja yhdistysten edustajista viisi ilmoitti voivansa tukea hankkeen toimintaa omalla toiminnallaan ja palveluillaan.

Yhteistyön konsultoivat totesivat merkittäväksi voimavaraksi Jämsänjoen kehittämisessä. Konsultoitavien mukaan on tärkeää löytää hankkeen aikana toimijoita, jotka jatkavat hankkeen jälkeenkin Jämsänjoen ympäristöön kehitettyjen tapahtumien perinteitä. Tarvitaan useita toimijoita, jotka ryhtyvät kukin omalla tahollaan toimimaan. Konsultoitavat henkilöt kokivat, että paikalliset yrittäjät ja yhdistykset ovat tärkeimmät toimijat Jämsänjoen elävöittämisessä. Myös kaupunki ja Jämsek osaltaan tukevat kehittämistyötä. Lisäksi konsultoitavat mainitsivat paikalliset oppilaitokset, jotka voisivat olla mukana myös vahvasti kehittämistyössä.

Lisäksi konsultaatioissa nousi esille erilaisten hankkeiden ja projektien tärkeä merkitys kehitystyössä. Hankerahoitusta tulisi aktiivisesti hakea, koska rahoittajia on muuten vähän. Myös talkootyön ja paikallisten asukkaiden ja asukasyhdistysten roolin todettiin olevan tärkeä, jotta Jämsänjoen ympäristöä voidaan kehittää ja uusia tapahtumia tuottaa. Kun paikalliset asukkaat ovat aktiivisesti tekemisessä mukana, on helpompi viedä viestiä kehittämisestä mm. kaupungille eteenpäin.

Tapahtumakalenteriin sijoitettuja tapahtumia on paljon, joten toimijoita ja tapahtumatuottajiaakin tarvitaan runsaasti toiminnan ylläpitämiseksi. Tapahtumakalenterissa on esim. ympäristötalkoita, jotka edellyttävät puhtaasti asukkaiden talkootyötä. Vastaavasti esim. liikuntatapahtumista moni on

sellainen, minkä liikunta-alan yrittäjä tai esimerkiksi seura voi ottaa vastuulleen. Opastettuja retkiä voi ohjata paikalliset asiantuntijat, oppaat ja retkeily-yrittäjät. Luontoon liittyvissä tapahtumissa kannattaa ehdottomasti hyödyntää paikallisia ympäristö-yhdistyksiä, kuten Ympäristötaide Joki ry:tä tai vastaperustettua Luonnonystävät ry:tä. Jämsän ammattiopistossa on suuntautumislinjoina nuoriso- ja vapaa-aika, matkailu ja lisäksi eräopasopiskelijoita.

Osallistujan kokemukseen vaikuttaa tapahtuman maine eli se, kuinka tapahtumasta kerrotaan. Viestinnän avulla voidaan vaikuttaa tapahtuman onnistumiseen. Osa viestinnästä on hallittavissa, mutta osa hallitsematonta ja perustuu osallistujan henkilökohtaisiin kokemuksiin. (Iiskola-Kesonen 2004, 19-22.) Kyselyssä selvitettiin, kaipaavatko vastaajat tietoa Jämsänjoesta. Kyselyyn vastanneista 61 (82 %) toivoi lisätietoa Jämsänjoesta ja 13 vastaajaa (18 %) ei kokenut kaipaavansa lisätietoa. Tuloksissa ilmenee selvästi, että lisätietoa Jämsänjoesta kaivataan, mikä kertoo tiedottamisen ja viestinnän merkityksestä yhtenä tärkeimmistä tulevaisuuden kehittämiskohteista.

Jatkona edelliseen tiedusteltiin, millaisista Jämsänjokeen liittyvistä asioista vastaavat kaipaavat tietoa. Enemmistö vastaajista 50 (31 %) kaipasi lisätietoa Jämsänjoen tapahtumista. Kyselyyn vastanneista 33 (21 %) toivoi saavansa lisää tietoa nähtävyyksistä ja 32 henkilöä vastaavasti harrastusmahdollisuuksista ja palveluista (20 %). Lisäksi 23 vastaajaa (14 %) oli kiinnostunut kartta- ja paikkatiedosta sekä 22 vastaajaa (14 %) luonto- ja ympäristöasioista. Tulevaisuudessa on tärkeää tiedottaa Jämsänjoen tapahtumista, mutta myös muista joki-alueeseen liittyvistä asioista.

Tapahtumista ja toiminnasta tiedottaessa on syytä ottaa huomioon kyselyn tulokset, jossa paikallislehti nähtiin tärkeimpänä tiedotuskanavana. Tapahtumista on tärkeää ilmoittaa lehti-ilmoituksilla ja lisäksi paikallislehden viikoittaisessa menomuihistiossa. Lisäksi tapahtumista ja toiminnasta on tärkeää lähettää tiedotteita, jotta saataisiin tapahtumista myös ennakkojuttuja paikallislehteen.

4 ELÄMYKSELLINEN REGATTA-TAPAHTUMA

Elämys voi muodostua hyvinkin yksinkertaisista aineksista, kuten maiseman katselusta tai oppimisen tuottamasta onnistumisen tunteesta. Nykyisin ihminen kokee tarvitsevansa tunteisiin ja eri aisteihin vetoavia kokemuksia arkensa vastapainoksi. (Huttunen 2004, 15-16.) Regatta-tapahtuma on elämyksellinen tapahtuma, jossa osallistujat pääsevät itse mukaan osaksi entisaikaista höyrylaiva-kulttuuria (Verhelä & Lackman 2003, 191).

Tässä kappaleessa otetaan tarkempaan tarkasteluun yksi Jämsänjoen tapahtumakalenteriin sijoitettu tapahtuma, Jämsänjoen regatta. Tapahtuman rakentumista tarkastellaan Tarssasen elämyskolmiomallin viiden elämyksen elementin pohjalta.

4.1 Regatta-tapahtuma tuotteena

Tutkimuksen kyselyssä (liite 1) selvitettiin, millainen on jämsäläisten asukkaiden mielestä parhaiten Jämsänjoen varteen sopiva elämys. Vastausvaihtoehdoiksi annettiin neljä vaihtoehtoa ja pyydettiin vastaajaa valitsemaan vaihtoehdoista mieluisin. Osa vastaajista valitsi useamman kuin yhden vaihtoehdon ja vastauksia tuli siten yhteensä 101 kappaletta. Vastajaenemmistö 43 (42 %) vastaajaa toivoi Nähtävää ja koettavaa. Vastaajista 23 (23 %) toivoi Perinteitä ja historiaa. Oppimista ja uutta tietoa toivoi 20 vastaajaa (20 %) ja Maisemia ja luonnonrauhaa toivoi 15 vastaajaa (15 %).



KUVIO 11. Jämsänjoen ympäristöön sopiva elämys

Vastaustulos viittaa siihen, että Jämsänjoelle kaivataan pääsääntöisesti Nähtävää ja koettavaa, mikä viittaa toiminnallisuuteen ja osallistumiseen. Jämsänjoelle kaivataan toimintaa, johon voi osallistua. Myös perinteitä ja historiaa halutaan kokea elämyksellisesti Jämsänjoella. Uusi tietoa ja oppiminen olisi hyvä yhdistää elämyksellisiin tuotteisiin.

Myös konsultaatioissa tiedusteltiin toimijoilta, millaiset elämykselliset tapahtumat sopisivat parhaiten Jämsänjoen ympäristöön. Konsultaatioiden tulokset tukevat kyselyn tuloksia. Konsultoidut henkilöt toivoivat Jämsänjoen ympäristöön sellaista nähtävää ja koettavaa, mitä muun paikkakunnan kulttuuri- ja tapahtumatarjonnasta ei vielä löydy. Heidän mukaan olisi myös tärkeää, että tapahtuman kautta voitaisiin tuoda Jämsänjoen historiaa ja perinnettä esille.

Seuraavassa tarkastellaan elämyksellistä regatta-tapahtumaa, jossa täytyy kaikki nämä elämyksellisyyden muodot, joita paikalliset vastaajat halusivat kokea Jämsänjoen ympäristössä.

4.1.1 Motivaation taso

Motivaation tasolla matkailijan kiinnostus sekä ostohalu herätetään markkinoidessa tuote mahdollisille asiakkaille. Tuotteen markkinoinnin onnistuminen ratkaisee, päättääkö osallistuja vai ei. Tuotteesta pyritään tekemään mahdollisimman houkutteleva, jotta se herättäisi matkailijan kiinnostuksen. (Tarssanen 2005, 8-14.) Tavoitteena on, että mahdollisimman moni jämsäläinen paikallinen asukas sekä valtakunnallisesti aiheesta kiinnostunut henkilö saavuttaa regatta-tapahtuman markkinoinnin ja se saa heidät tekemään osallistumispäätöksen.

Matkailija toivoo kokevansa tuttuja elämyksiä. Vetovoimainen matkailutuote tarjoaa matkailijalle jotakin tuttua, mikä voi liittyä tosiasioihin, mielikuviin tai stereotypioihin. (Huttunen 2004, 42.) Jämsänjoen Satamassa tapahtuvassa tapahtumassa voidaan tuoda esiin Jämsänjoen perinnettä ja laivahistoriaa sekä Sataman markkinatunnelmaa.

Markkinoinnissa tuotteen **yksilöllisyys** näkyy, kun tuotteen kuvaus rakennetaan omaan tyyliin sopivaksi (Tarssanen 2005, 8-14). Regatta-tapahtumasta saadaan yksilöllinen, kun hyödynnetään Jämsänjoen omaleimaisuutta, persoonallisia maisemia ja kohteita ja sen omaa historiaa. Regatta-tapahtuma on Jämsänjoella hyvin ainutlaatuinen tapahtuma, sillä vastaava on järjestetty vain muutaman kerran aikaisemmin. Kävijöiden kiinnostus voidaan herättää mm. markkinoinnissa toteamalla tapahtuman ainutkertaisuus ja harvinaisuus.

Aitous tuotteen markkinoinnissa syntyy, kun tuotteessa kuvataan Jämsänjoen omaa elämäntapaa, historiaa ja perinnettä ja se saadaan välittämään asiakkaan mieliin jo markkinointivaiheessa (Tarssanen 2005, 8-14). Aitous voi ilmentyä Regatta-tapahtumassa esimerkiksi laivureiden elämää esittelevän näyttelyn markkinoinnissa voidaan tuoda esille jämsäläistä laivaperinnettä ja satamahistoriaa.

Tarina saadaan luotua Jämsänjoen omasta historiasta ja laivaperinteestä (Tarssanen 2005, 8-14). Tarina regatta-tapahtumassa voi liittyä laivureiden tarinoihin, höyrylaivojen historiaa ja Jämsänjoen laivaperinteeseen. Näitä tarinoita tapahtumassa voi olla esim. opastettujen laivaristeilyjen, laivureiden opastusten ja tarinatuokioiden muodossa ja niitä tulisi markkinoida mahdollisimman elävästi.

Markkinointivaiheessa tuotteen **moniaistisuutta** voi tuoda esille lähinnä aistien kuvailun muodossa (Tarssanen 2005, 8-14). Moniaistillisuus regatta-tapahtumassa voisi tarkoittaa esimerkiksi markkinoinnissa käytettyä kuvausta tunnelmasta: höyrylaivojen tuoksua, laineiden liplatusta, sataman vilinää jne.

Markkinointivaiheessa asiakkaalle tulisi ilmetä, minkälaisen **kontrastin** eli eron tuote voi tehdä hänen sen hetkiseen tilanteeseen. Tuotteen tulisi tarjota uutta ja arjesta poikkeavaa matkailijan elämään. (Tarssanen 2005, 8-14.) Kontrasti regatta-tapahtumaa markkinoidessa on melko helppo luoda. Regatta-tapahtuma on erityistä, harvinaista ja ainutlaatuista. Markkinoinnissa voidaan viitata siihen, kuinka harvoin höyrylaivat saadaan suurella joukolla Jämsään. Voidaan myös viitata siihen, kuinka Jämsän Satama muuttuu viikonlopun ajaksi entisajan höyrylaiva-satamaksi.

Vuorovaikutus asiakkaaseen luodaan motivaation tasolla mahdollisimman yksilöllisen, henkilökohtaisen ja arvokkaan markkinoinnin kautta. Asiakkaan on helpompi kiinnostua ja ihastua tuotteeseen, mikäli hän kokee, että tuote on juuri hänelle tarkoitettu. (Tarssanen 2005, 8-14.) Vuorovaikutus asiakkaaseen voidaan luoda regatta-tapahtumaa markkinoidessa esimerkiksi omalla kutsulla.

4.1.2 Fyysinen taso

Fyysisellä tasolla asiakas kokee kaiken suoraan aistiensa kautta. Tässä vaiheessa asiakas elää konkreettisesti tuotetta; hän kokee, tuntee, havaitsee ja tiedostaa sen. Yksilöllisyyden ajatus perustuu siihen, ettei matkailija voi ostaa samanlaista tuotetta muualta. (Tarssanen 2005, 8-14.) Regatta-tapahtuman

yksilöllisyys fyysisellä tasolla voi ilmentyä ajatuksessa, että missään muualla Jämsässä ei voi kokea oikean höyrylaivan tunnelmaa. Toki höyrylaivoja on nähtävillä esim. suuremmissa kaupungeissa, mutta harvinaista on se, että ne tulevat lähelle omaa asuinympäristöä nähtäväksi ja koettavaksi.

Aitous tulisi olla asiakkaan aistittavissa tapahtumapaikalla, jossa aidon elämäntavan ja perinteen tulee välittyä asiakkaalle (Tarssanen 2005, 8-14). Regatta-tapahtumaan osallistuvien vierailijoiden tulee kokea aitous paikan päällä tapahtumassa. Höyrylaivojen tulee olla aitoja höyrylaivoja, toiminnan täytyy tapahtuma todellisessa ympäristössä eli satamassa. Lisäksi laivaristeilyllä kerrottavien opastusten tulee liittyä laivahistoriaan ja laivureihin ja niihin liittyviin todellisiin kertomuksiin.

Jotta tapahtumaan osallistujat voisivat tuntea kuuluvansa todella **tarinaan**, heidän tulee päästä osallistumaan, kokemaan, näkemään ja tuntemaan (Tarssanen 2005, 8-14). Tärkeää kokemuksen elävöittämisessä on, että osallistuja pääsee itse kokemaan ja tuntemaan, miten asiat on ennen tehty (Huttunen 2004, 41). Regatta-tapahtumassa yleisövierailut laivojen sisälle saavat osallistujat virittäytymään laiva-tunnelmaan ja tapahtumiin. Kenties heillä on mahdollisuus toimia hetki kapteenina, jolloin he pääsevät kokeilemaan roolia. Lisäksi satama-alueella lastataan halkoja laivoihin, mihin osallistujat pääsevät osallistumaan konkreettisesti.

Elämyksen kokeminen vahvistuu, mikäli osallistuja kokee sen **monin aistein** näkemällä, kuulemalla, haistamalla, tuntemalla ja maistamalla (Tarssanen 2005, 8-14). Regatta-tapahtumassa on yleisön mahdollista kokea tunnelma monin aistein; kuunnella laivurimusiikkia, vanhoja laivurien tarinoita ja höyrylaivojen ääniä, tuntea, nähdä laivat satamassa ja laivurit työssään, kokea halkojen kantaminen laivaan ja laivan ohjaaminen ja muita todellisia työvaiheita.

Tavallisen arjen vastapainoksi (**kontrasti**) elämyksiä haetaan usein muualta kuin omasta elämänpiiristä, esimerkiksi muista ajoista ja paikoista. Elämyksellisyys lisääntyy, mikäli kyseessä on uusi ja arjesta poikkeava kokemus. (Tarssanen 2005, 8-14.) Kontrastin yleisö kokee varmasti, kun tuttu

hiljainen satama muuttuu höyrylaivojen näyttämöksi ja vilkkaaksi markkinapaikaksi.

Mikäli **vuorovaikutus** osallistujien, esiintyjien ja tapahtuman järjestäjien välillä on onnistunut, elämyksellisyys on sitä vahvempi (Tarssanen 2005, 8-14). Vuorovaikutus korostuu, kun paikalliset tapaavat toisensa muuttuneessa ympäristössä ja lisäksi paikalle on saapunut erikoisosaajia, joiden tarinat ja toiminta on kiinnostavaa.

4.1.3 Älyllinen taso

Tapahtumaan osallistuva vierailija arvottaa älyllisellä tasolla asiakas kokemansa tuotetta ja päättää, miten hän siihen suhtautuu. Älyllinen eli oppimisen taso näkyy, kun asiakas muistelee kokemuksiaan. Matkamuistot ovatkin tärkeä kokemus. Regatta-tapahtuman muistona voisi olla Jämsänjoelta höyrylaivan vieressä kuvaajan ottama valokuva. Onnistuneessa ja **yksilöllisessä** elämystuotteessa asiakas kokee, että koettu tunne on täysin ainutlaatuinen ja erityinen. Näin ollen regatta-tapahtuma koetaan varmasti hyvin ainutlaatuiseksi elämykseksi Jämsänjoen ympäristössä. (Tarssanen 2005, 8-14.)

Tuote täyttää **aitouden** kriteerit älyllisellä tasolla, kun asiakas uskoo höyrylaivaperinteeseen ja on oppinut siitä jotain uutta. Lisäksi vierailija oppii varmasti samalla jotain myös Jämsänjoesta, sen historiasta ja laivaperinteestä. Kerrotut **tarinat** ja opastukset ovat olleet uskottava ja mieleenpainuva ja opettavaisia. Tapahtuman tarjoamat **aistikokemukset**: höyrylaivojen tuoksu ja sataman tunnelma ovat jääneet vaikuttavalla tavalla osallistujan mieleen. **Kontrastissa** on tärkeää, että osallistuja on kokenut eron tavalliseen arkeen. **Vuorovaikutuksesta** muiden osallistujien ja tapahtuman tekijöiden välillä on toivottavasti jäänyt hyvä käsitys. (Tarssanen 2005, 8-14.)

4.1.4 Emotionaalinen taso

Mikäli elämyksellisyyden edellyttämät yksilöllisyys, aitous, tarina, moniaistisuus, kontrasti ja vuorovaikutus ovat muilla kokemuksen täyttyneet, niin todennäköisesti osallistuja kokee tapahtuman tai tuotteen onnistuneeksi ja elämykselliseksi. Emotionaalisella tasolla asiakas yleensä kokee elämyksen. (Tarssanen 2005, 8-14.) Mikäli regatta-tapahtuma on onnistunut, tapahtuman osallistuja kokee positiivisen tunnereaktion, oppineensa jotakin merkittävää Jämsänjoen laiva-historiasta tai jopa liikuttuu ikimuistoisesta kokemuksesta.

4.1.5 Henkinen taso

Mikäli elämys on ollut voimakas emotionaalisen kokemus, se saattaa herättää myöhemmin henkisen muutoskokemukseen osallistujan mielessä, fyysisessä olotilassa tai elämäntavassa. Muutos voi liittyä käsitysten, toiminnan tai ajattelutavan muutokseen. (Tarssanen 2005, 8-14.) Regatta-tapahtumaan osallistuja voi nähdä Jämsänjoen uudessa valossa ja arvostus sitä kohtaan saattaa kehittyä olennaisesti. Toisaalta osallistujan kiinnostus laivaperinnettä tai veneilyä kohtaan saattaa herätä ja synnyttää uuden harrastuksen.

5 TAPAHTUMIEN KAUTTA ELÄMYKSIÄ JA KEHITYSTÄ JÄMSÄNJOELLE

Tutkimuksen lopulla voidaan todeta, että elämyksellisten tapahtumien ideointi ja tuotteistaminen on vaativaa ja luovuutta vaativaa työtä. Tuotteistaminen vaatii kykyä huomioida useita tekijöitä ja nähdä mahdollisuuksia ympäristössä, paikkakunnan historiassa ja tarinoissa, yhteistyökumppaneissa. Tuotteistaminen vaatii luovuutta löytää erilaisia ratkaisuja ja luoda niistä kokonaisia kiinnostavia tuotteita. Regatta-tapahtuma on malli elämyksellisestä tapahtumasta, jollaisia Jämsänjoen ympäristöön voidaan järjestää tulevaisuudessa tämän mallin avulla. Tapahtumakalenteriin (liite 3) on sijoitettu tapahtumaideoita, joista saadaan sisällökkäitä, elämyksellisiä ja kiinnostavia tapahtumia tuotteistamalla elämymallin avulla.

5.1 Tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia vapaa-aikapalveluita Jämsänjoen ympäristöön halutaan. Kyselyn ja konsultaatioiden tuloksissa oli runsaasti tapahtumaideoita. Ideointivaiheessa tapahtumaideat on jaoteltu teemoittain (kuvio 8) luonto- ja ympäristötapahtumiin, lasten tapahtumiin, taide- ja kulttuuritapahtumiin, liikuntatapahtumiin sekä joki-tapahtumiin. Myös tapahtumakalenterissa (liite 3) tapahtumat on jaoteltu teemoittain, jotta on helpompi hahmottaa, millaisesta tapahtumasta on kyse. Tapahtumakalenterissa on mietitty myös tapahtumapaikka valmiiksi, sillä vastaajat kaipasivat enemmän tietoa kohteista ja toivottiin, että tapahtumia olisi eri paikoissa. Tuotteistamisvaiheessa huomioidaan tapahtumien *kokonaistavoitteet, teemat, osanottajat, aikatekijät, toimintaympäristö ja sen asettamat vaatimukset, käytännön asiat ja sää.*

Tuotteistamisvaiheessa voidaan käydä tapahtuma läpi elämymallin avulla, ja Tapahtumissa tulee olla nähtävää ja koettavaa, perinteitä ja historiaa, oppimista ja uutta tietoa sekä maisemia ja luonnonrauhaa.

Toisena tutkimusongelmana oli selvittää, millainen elämyksellinen tapahtuma Jämsänjoen ympäristöön voitaisiin tuottaa. Tätä kysymystä on tarkasteltu Sanna Tarssasen ja Mika Kyläsen kehittämän elämymallin avulla. Suunnittelussa tulisi huomioida asiakkaan kokemuksen tasojen: *motivaation tason, fyysinen tason, älyllinen tason, emotionaalinen tason ja henkinen tason* sekä elämyksen elementtien: *yksilöllisyyden, aitouden, tarinan, moniaistisuuden, kontrastin* ja *vuorovaikutuksen* toteutuminen tuotteessa yhteensopivaksi kokonaisuudeksi.

Tutkimusaineiston, elämymallin ja suunnitteluprosessin avulla syntyi tuotteistamisvaiheeseen asti suunniteltu regatta-tapahtuma. Siinä matkailija pääsee kokemaan yhteisöllisyyden tunnetta ja osallistumaan toisenlaiseen todellisuuteen. Tuotteessa yhdistyvät onnistuneella tavalla niin Jämsänjoen historia, paikallinen kulttuuri, elämyksellisyyden kriteerit ja elementit.

Kolmantena tutkimuksen pääkysymyksenä oli, kuinka Jämsänjoen ympäristöä voidaan kehittää tapahtumien ja toiminnan kautta. Mielenkiintoista vastauksissa on se, että toivottuihin tapahtuma-ideoihin liittyi useimmiten jokin suurempi kehittämisajatus oleellisesti. Voidaan siis todeta, että tapahtumatuottamisen kautta samalla herättiin paikallisten asukkaiden ja toimijoiden ajatuksia myös ympäristön kehittämistyöhön. Tapahtuman tuottamisvaiheessa tapahtuman tavoitteita määriteltäessä, voidaan huomioida nämä tapahtuman laajemmat tavoitteen lähiympäristön kehittämisestä. Alla olevaan taulukkoon (taulukko 3) on koottu yhteenvetona tutkimuksessa ilmenneet kehittämis ehdotukset ja ratkaisumallina tapahtuma, jonka avulla asiaa voidaan kehittää.

Tuloksista selvisi, että *Jämsänjoen ympäristön siistiminen, raivaus ja kunnostus* on tärkeä kehittämisaalue, jota voitaisiin toteuttaa paikallisten asukkaiden voimin erilaisilla talkoilla ja ympäristötempauksilla. Myös *Jämsän sataman kehittäminen* nousi vastuksissa vahvasti esille. Tapahtumapaikkana Jämsän Sataman nousi kiinnostavimmaksi kohteeksi, joten tapahtumia tulisi tuottaa tulevaisuudessa Satamassa. Myös Satamapalveluiden kehittäminen ja erilaisten tapahtumien kokeilu Satama-alueella nousi useissa vastauksissa esille. Mikäli tapahtumia järjestetään useammin Satamassa, toivottavasti se lisää myös Sataman kehittämissuunnitelman käynnistämistä konkreettisiksi toimenpiteiksi.

Lisäksi muut vieraammat Jämsänjoen kohteet tulisi ottaa nykyistä aktiivisempaan käyttöön tapahtumia suunnitellessa, sillä vastaajilla oli kiinnostusta niitä kohtaan ja lisäksi *kohteista, nähtävyyksistä ja paikoista toivottiin lisätietoa*. Näissä Jämsänjoen kohteissa voidaan järjestää tapahtumien lisäksi opastuksia, koska niihin liittyy usein paljon historiallisia tarinoita.

Vastuksissa ilmeni myös, että *Jämsänjoen ulkoilureittien kehittäminen* on yksi kiireisimmistä kehittämistoimenpiteistä. Ulkoilureittien valmistelua voidaan käynnistää mm. järjestämällä erilaisia keskustelu- ja ideointitilaisuuksia, joissa erilaisia reittimahdollisuuksia voidaan ideoida. Lisäksi liikuntatapahtumat, joissa tutustutaan jo valmiisiin Jämsänjoen ympäristössä sijaitseviin reitteihin, edistää kokonaisen ulkoilureitistön kehittämistä.

Tapahtumien ja toiminnan puute ilmeni myös kyselyiden vastauksissa vahvasti. Tähän ratkaisuna toimii vastaajien ideoista koottu Jämsänjoen tapahtumakalenteri, joka otetaan käyttöön heti. Tapahtumakalenterin avulla on helppo suunnitella tulevaa toimintaa ja se toimii tulevaisuudessa mallina, jonka varaan toiminnallisuutta voidaan kehittää. Tapahtumakalenteri toimii kokeiluna, jolloin nähdään, mitkä tapahtumista ovat onnistuneita ja kehittämiskelpoisia jatkettavaksi. Kehityskohtana esiin nousi myös erilaisten *rakenteiden ja*

opasteiden puuttuminen, mikä rajoittaa vahvasti toiminnallisuuden kehittämistä. Opasteiden ja rakenteiden kunnostamista ja tuottamista voidaan osittain toteuttaa talkoovoimin ja erilaisten tempausten muodossa, mutta myös esim. kaupungin toimijoita tähän tarvitaan avuksi.

Jämsänjoen imago koetaan edelleen huonona ja vaikuttaa luonnollisesti toiminnallisuuden kehittämiseen. Erilaisten tapahtumien, toiminnan ja harrastusmahdollisuuksien lisääntyttyä Jämsänjoen kehittyminen parempaan tiedostetaan vahvemmin ja arvostus jokea kohtaan paranee. Lisäksi voidaan järjestää esim. luentoja Jämsänjoen kehittämisestä viimeisten vuosikymmenten aikana aikaisempaa puhtaammaksi.

TAULUKKO 3. Jämsänjoen keskeisimmät kehittämiskohteet ja toimenpiteet

| KEHITYSKOHDE | RATKAISU | TAPAHTUMA, TOIMINTA | TOIMIJAT |
|---|---|---|--|
| Jämsänjoen raivaus, kunnostus ja siistiminen | Suunnitelma | Ympäristötalkoot, tempaukset | Paikalliset asukkaat |
| Satamapalvelut heikot | Yrittäjien aktivointi, sataman kehittäminen | Satamatapahtumat, sataman siistiminen | Satamayrittäjät |
| Jämsänjoen kohteet ja nähtävyydet tuntemattomia | Tiedottamisen lisääminen, kohdekuvaukset | Opastuskierrokset, historialuennot, retket kohteisiin | Oppaat, asiantuntijat, paikalliset osaajat |
| Ulkoilureittien puuttuminen | Aloitteiden ja suunnitelmien laatiminen, toimijoiden aktivointi | Keskustelutilaisuudet, toimijoiden aktivointi | Hankkeet, projektit |
| Tapahtumien ja toiminnan lisääminen | Tapahtumakalenterin tuottaminen, toimijoiden sitouttaminen | Tapahtumakalenterin toteuttaminen, | Yrittäjät, yhdistykset, paikalliset asukkaat |
| Rakenteiden ja opasteiden puuttuminen | Tilanteen kartoittaminen, suunnitelma | Toimijoiden aktivointi, talkootapahtumat | |
| Jämsänjoen imago edelleen huono | Tiedottaminen, joen tuominen esille eri valossa | Tapahtumia, harrastusmahdollisuuksia, toimintaa, tietoa | |

Tutkimuksessa selvitettiin lisäksi, millaisia yhteistyöverkostoja tapahtumien tuottamisessa voidaan hyödyntää ja miten tapahtumat tulevaisuudessa tuotetaan. Konsultaatioissa ja kyselyiden vastauksissa ilmeni halukkuutta osallistua talkootyöhön. Talkootyö tulee varmasti olemaan Jämsänjoki Virtaa -hankkeen aikana merkittävä voimavara tapahtumien järjestämisessä. Samanaikaisesti pyritään luomaan tapahtumien avulla toimintakulttuuria, että paikalliset asukkaat osallistuvat itse aktiivisesti lähialueen kehittämiseen ja toiminnan tuottamiseen, jolloin tulevaisuudessa aktiivisia tekijöitä olisi enemmän.

Lisäksi muutamat yritykset ja yhdistykset ilmoittivat mahdollisuutensa osallistua toiminnan tuottamiseen kyselyssä. Myös konsultoidut olivat vahvasti sitä mieltä, että Jämsänjoen kehittäminen on paikallisten toimijoiden tehtävä, joka voidaan jakaa monen toimijalle kesken. Asukasyhdistykset, yrittäjät, yhdistykset, seurakunnat, oppilaitokset ja muut organisaatiot ovat toiminnan tuottajina tärkeässä roolissa. Haasteena tulee olemaan, kuinka toimijat saadaan sitoutettua toiminnan tuottamiseen pitkäaikaisesti. Tapahtumakalenteri toimii hyvänä apuvälineenä tulevaisuudessa. Tapahtumakalenterin tapahtumia tuottaessa ensimmäistä kertaa, hanke toteuttaa niitä yhteistyössä jonkun toimijan kanssa. Tulevaisuudessa hankkeen päätyttyä vastuutoimijalla on jo kokemusta ja tietoa kunkin tapahtuman tuottamisesta ja se voi ottaa jatkossa vastuulleen tapahtuman.

Tämä tutkimus toimii apuvälineenä Jämsänjoen tapahtumien tuottamisessa ja ylittää Jämsänjoen kehittämisessä. Tapahtumakalenteri (liite 3) toimii mallina, jota voi alkaa toteuttamaan sellaisenaan. Tapahtumakalenterin on koottu kyselystä saatuja tapahtumaideoita. Seuraava vaihe tapahtuman tuottamisessa on tuotteistamisvaihe, jonka mallina voi hyödyntää regatta-tapahtuman tuotteistamisprosessia. Lisäksi Jämsänjoen suunnitelluissa tapahtumissa kannattaa hyödyntää regatta-tapahtumaan sovellettua elämyskolmiomallia.

Jämsänjoen ympäristössä on paljon aiheita jatkotutkimuksia ajatellen. Tässä tutkimuksessa kohderyhmä oli jämsäläiset paikalliset asukkaat. Kiinnostavaa tulevaisuudessa on selvittää lisäksi sekä suomalaisten että ulkomaalaisten matkailijoiden toiveita, millaista toimintaa he kaipaavat Jämsänjoen ympäristöön. Myös Jämsänjoen tunnettuutta ylipäättään olisi kiinnostavaa selvittää laajemminkin sekä sitä, kuinka muualta tulevat näkevät Jämsänjoen mahdollisuudet matkailullisena kohteena.

Lisäksi tärkeää olisi kerätä ihmisten ajatuksia ja palautetta tapahtumista, joita Jämsänjoki Virtaa! -hankeen aikana on järjestetty. Näiden palautteiden avulla voidaan selvittää, mitkä tapahtumista ovat olleet onnistuneimpia ja joita kannattaa tulevaisuudessakin tuottaa.

Lisäksi Jämsänjoen ympäristössä olisi tärkeää tehdä mahdollisimman pian tarkempi selvitys siitä, millaisia rakenteita, opasteita ym. alueelle tarvitaan. Suunnitelman perusteella voi alkaa tekemään konkreettisia parannuksia Jämsänjoen ympäristön kehittämiseksi. Kun rakenteet, opasteet ja kohteet saadaan hyvään kuntoon, on erilaisia tapahtumia ja toimintaa edelleen helpompi tuottaa.

5.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksissa tavoitellaan aina sen oikeellisuutta. Olennainen osa tutkimusta on sen luotettavuuden ja pätevyyden arviointi. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2005, 216–217.) Tutkimusta voidaan pitää onnistuneena, mikäli sen avulla saadaan luotettavia vastauksia tutkimusongelmiin. Validiteetti-käsitteellä tarkoitetaan pätevyyttä eli järjestelmällisesti toistuvan virheen puuttumista. (Heikkilä 2008, 29–30.) Siinä arvioidaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata tavoiteltavaa asiaa. Mikäli tutkimuksessa käytetään useampia menetelmiä, voidaan tutkimuksen validiutta tarkentaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.)

Tutkimuksessa käytettyjä tiedonkeruumenetelmiä oli kaksi kysely ja konsultaatio. Molemmat tiedonkeruumenetelmät puolsivat ja täydensivät toisiaan. Nämä kaksi tutkimusmenetelmää antoivat kattavat vastaukset. Kyselyn kysymykset olivat kaikille vastaajille samat, joten sen puolestakin tutkimuksen validiteetti toteutui. Kyselyn kysymykset oli myös ymmärretty oikein, sillä vastaukset olivat odotusten mukaisia.

Kyselylomakkeen kysymyksiin oli vastattu melko hyvin ja tyhjiä kohtia oli vain vähän. Monivalintakysymyksiin vastaajat olivat vastanneet hyvin huolellisesti, vain muutamassa lomakkeessa oli tyhjiä vastauksia. Avoimissa kysymyksissä oli eniten tyhjiä vastauksia, josta voi päätellä niiden olleen vaikeimpia vastata. Avoimissa kysymyksissä vaadittiin vastaajan ideoita ja kehitysehdotuksia, joten kysymykset olivat melko haasteellisia. Kyselylomake oli suhteellisen haasteellinen vastattava, koska se sisälsi paljon kysymyksiä. Muutama avoin kysymys oli hyvin samantyyppinen, joten vastaaja oli todennäköisesti jättänyt siitä syystä vastaamatta.

Kyselyn tulokset siirsin taulukkolaskentaohjelmaan, jotta sain tulokset numeeriseen muotoon ja taulukoihin. Silloin tiedot ovat helpommassa

muodossa käsitellä, analysoida ja vertailla. Tuloksista tein taulukoita ja kuvioita, jotka ovat opinnäytetyössäni tekstiosuuden tukena.

Konsultaatiot tein osin sähköpostitse ja osin keskusteluna, joten konsultaatiotilanteet toteutettiin melko nopeasti. Konsultaatiotilanne oli joustava ja sain kaikkiin haluamiini kysymyksiin vastaukset. Olin suunnitellut etukäteen muutamia kysymyksiä, jotka toimivat konsultaation runkona. Tilanteen mukaan esitin myös tarkentavia lisäkysymyksiä.

Reliabiliteetti eli tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan sitä, miten tarkasti mitataan. Tutkimustulokset tulisi näin ollen olla toistettavissa siten, että saadaan samanlaiset tulokset. (Heikkilä 2008, 30.) Kyselyyn on vastannut yhteensä 80 vastaajaa syksyn 2010 aikana. Kyselyn vastausten määrä on sen verran suuri, että samat vastaukset alkoivat jo toistua ja näin ollen on tehtävissä yleistettäviä johtopäätöksiä. Jo 80 vastauksen aineistossa oli runsaasti kehitysehdotuksia ja suuntaa-antavia tietoja. Luonnollisesti suuremmalla otannalla olisi saavutettu yhä tarkempi tulos, mutta tutkimuksen tavoitteisiin nähden tämä oli riittävä määrä. Kyselyn tavoitteena oli saada vertailuaineistoa konsultaatioihin ja tukea omiin päätelmiin. Sekä kyselyn että konsultaatioiden tulokset viittasivat samoihin kehityskohtiin.

LÄHTEET

Kirjalähteet:

Borg, P., Kivi, E., & Partti, M. 2002. Elämyksestä elinkeinoksi – Matkailusuunnittelun periaatteet ja käytäntö. Helsinki: WSOY.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hemmi, J. 1995. Ympäristö- ja luontomatkailu. Kokkola: KP Paino.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Osa 2. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hemmi J., Vuoristo K. 1993. Matkailu. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, S. 2004. Matkailuelämyksiä perinteestä. Vantaa: Kalevalaisten Naisten Liitto ry.

Iiskola-Kesonen, H. 2004. Käsikirja tapahtumanjärjestäjille. Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

Jutila, T. 1998. Elämyksiä maaseutumatkailuun. Kansanperinteestä ohjelmapalveluiksi.

Kauhanen, J., Juurakko, A., & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: WSOY.

Komppula, R. & Boxberg, M. 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lassila, H. 2002. Elämyksillä tuloksiin. Kuopio: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu.

Pesonen, Ismo & Mönkkönen, Tytti & Hokkanen, Tarja 2000. Menestyvä matkailuyritys. Helsinki: Oy Edita Ab.

Pine, J. & Gilmore, J. 1990. The Experience Economy. Work is theatre and every business a stage. Boston: Harvard Business School Press.

Saarinen, J. 2002. Elämys – Teollisuutta, taloutta vai jotakin muuta? Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Saarinen, J., Jortikka, S. & Virtanen E. 2000. Luonto, matkailu ja luonnonsuojelu. Saarijärvi: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Saarinen, J. & Järviluoma, J. 2002. Luonto matkailukohteena: virkistystä ja elämyksiä luonnosta. Rovaniemi. Rovaniemen painatuskeskus Oy.

Tarssanen, S. 2005. Elämystuottajan käsikirja. Rovaniemi: Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus.

Vallo, H. & Häyrinen, E. 2008. Tapahtuma on tilaisuus –tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma.

Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmalvelut. Matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WS Bookwell Oy. WSOY.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuoristo, Kai-Veikko 2002. Matkailun muodot. Porvoo: WSOY.

Vähätalo, Liisi & Ruotsalainen, Matti 1996. Metsästä elämyksiä – opas metsämatkailupalvelun tuottamiseen. Helsinki: F.G. Lönnberg

Muut lähteet:

Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2009. Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen hankesuunnitelma.

Arvenmäki-Asemamäki asukasyhdistys 2003. Jämsänjoen rannan kävely- ja ranta-alueen kunnostus -hankkeen hankesuunnitelma.

Jämsek Oy 2004. Jämsän seudun matkailun Master Plan -tiivistelmä

Jämsänjokilaakson Nuorkauppakamari ry. 2004. Jämsänjoen puolesta -hankeen hankesuunnitelma.

Small Town Networks -hanke 2005. Jämsän keskustan kehittämissuunnitelman loppuraportti.

Elektroniset lähteet:

Jämsänjoki Virtaa! -hanke 2010. Historia. Viitattu 5.11.2010.

Jämsänjoki Virtaa! Nähtävyydet. Viitattu 21.10.2010.
<http://www.jokivirtaa.net/index.php?page=nahtavydet>.

Matkailun edistämiskeskus. 2008. Kulttuurimatkailu. Viitattu 15.10.2010.

[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/Kulttuurimatkailumääritelmä?opendocument&np=G-40](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/(Pages)/Kulttuurimatkailumääritelmä?opendocument&np=G-40)

Museo 24 2010a. Info. Viitattu 5.11.2010.
[http://www.museo24.fi/?action=INavigation::changeFolder\(32\)](http://www.museo24.fi/?action=INavigation::changeFolder(32))

Museo 24 2010b. Jämsänjoki. Viitattu 5.11.2010.
[http://www.museo24.fi/?action=INavigation::viewArticle\(5197\)](http://www.museo24.fi/?action=INavigation::viewArticle(5197))

Konsultaatiot:

Haggren, Ulla. Matkailupäällikkö, Jämsek Oy. Haastattelu 12.8.2010. Jämsä. Haastattelija Jenni Tiainen

Hellsten, Ritva. Kulttuuritoimenjohtaja, Jämsän kaupunki. Haastattelu 23.9.2010. Jämsä. Haastattelija Jenni Tiainen

Koskinen, Hannu. Yrittäjä, Päijänne Koskinen. Haastattelu 30.9.2010. Jämsä. Haastattelija Jenni Tiainen.

Mäyrämäki, Tuomo. Yrittäjä, Akuliina. Haastattelu 21.10.2010. Jämsä. Haastattelija Jenni Tiainen

Pajunen Tauno. Yrittäjä. Haastattelu 22.9.2010. Jämsä. Haastattelija Jenni Tiainen.

LIITTEET

Liite 1:Kyselylomake

Liite 2: Konsultaatiokysymykset

Liite 3: Jämsänjoen Tapahtumakalenteri

LIITE 1: 1(2)

JÄMSÄNJOKI VIRTAA! – kyselylomake Jämsänjoen käytön kehittämiseksi

Kokoamme jämsäläisten asukkaiden, yhdistyksien ja yrittäjien mielipiteitä Jämsänjoesta ja sen ympäristön kehittämisestä. Tavoitteena on saada jokiympäristö mielenkiintoiseksi ja mukavaksi, ympärivuotiseksi virkistys- ja harrastealueeksi sekä matkailukohteeksi.



1. Vastaajan sukupuoli? Nainen _____ Mies _____

2. Vastaajan syntymävuosi? _____

3. Olen

yksityinen henkilö _____

yrittäjän edustaja _____

yhdistyksen edustaja _____

edustan, jotain muuta ryhmää _____ Mitä ryhmää? _____

4. Millaisena koet Jämsänjoen ja sen ympäristön tällä hetkellä?

5. Jämsänjoen varressa sijaitsevat mielenkiintoiset käyntikohteet, joita olet käyttänyt tai suosittelisit muille?

6. Jämsänjoen varressa olevat kiinnostavat harrastukset tai vapaa-ajan viettotavat, joita olet käyttänyt tai suosittelisit muille?

7. Mikä on huonoa tai parannusta kaipaava asia Jämsänjoen varressa tai sen käytössä? Mihin seikkoihin tulisi erityisesti kiinnittää huomiota Jämsänjoen suhteen?

8. Millaisia käyntikohteita - palveluita – tapahtumia – harrastusmahdollisuuksia – jne. toivoisit Jämsänjoen varseen?

9. Minkä tyyppistä toimintaa kaipaavat Jämsänjoelle? Rastita kolme kiinnostavinta vaihtoehtoa.

Luontoretkeä _____

Liikuntatapahtumia _____

Taidetta ja kulttuuria _____

Lasten tapahtumia _____

Opastettuja retkiä ja paikallistietoa _____

Luentoja Jämsänjoen historiasta _____

Muuta,

mitä? _____

LIITE 1: 2(2)

10. Millainen on mielestäsi Jämsänjoen varteen sopivin elämys? Valitse mieluisin vaihtoehtoista.

Maisemia ja luonnonrauhaa___

Oppimista ja uutta tietoa___

Perinteitä ja historiaa___

Nähtävää ja koettavaa___

11. Missä kohteissa toivoisit järjestettävän tapahtumia ja toimintaa?

Aarresaari___

Wanha Maksiini___

Vanha Mylly___

Ilveslinna___

Kellokallio___

Jämsän satama___

Pälämäen museo___

Hulkkion satama___

Apteekkarin yrittimaan ympäristö___

Muualla,

missä?_____

12. Mihin vuodenaikaan toivoisit Jämsänjoella järjestettävän enemmän tapahtumia?

Kesällä___

Syksyllä___

Talvella___

Keväällä___

13. Kaipaako lisää tietoa Jämsänjoesta?

Kyllä___ Ei___

14. Mikäli kaipaat lisää tietoa Jämsänjoesta, millaisista asioista?

Luonnosta ja ympäristöstä_____

Tapahtumista_____

Nähtävyyksistä_____

Harrastusmahdollisuuksista ja palveluista_____

Karttoja ja paikkatietoa_____

15. Miten tapahtumista ja toiminnasta kannattaisi tiedottaa?

Paikallislehdessä___ Sähköpostitse_____

Internet-sivuilla___ Facebookissa_____

Hankkeen omalla uutiskirjeellä___

Muuten, miten?_____

16. Voit liittyä Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen tiedotuslistalle ja saat postia tapahtumistamme

Nimi:

Postiosoite:

Puhelin:

Sähköposti:

Kuinka sinä voisit olla mukana yrityksenä/yhdistyksenä/yksityisenä henkilönä luomassa elävämpää

Jämsänjokivartta?_____

KIITOS VASTAUKSISTASI!

LIITE 2: 1(2)

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Jämsekin, Jämsän kaupungin kulttuuritoimen ja yrittäjien edustajille

Yleiset kysymykset kaikille haastatelluille

1. Millaisena koet Jämsänjoen ja sen ympäristön tällä hetkellä?
2. Jämsänjoen varressa sijaitsevat mielenkiintoiset käyntikohteet, joissa kannattaisi järjestää nykyistä enemmän tapahtumia ja toimintaa?
3. Jämsänjoen varressa olevat kiinnostavat harrastukset tai vapaa-ajan viettotavat, joita voisi tulevaisuudessa hyödyntää nykyistä enemmän?
4. Mikä on huonoa tai parannusta kaipaava asia Jämsänjokivarressa tai sen käytössä? Mihin seikkoihin tulisi erityisesti kiinnittää huomiota Jämsänjoen suhteen? (esim. imago, käyttö, virkistysrakenteet, maisema...)
5. Millaisia käyntikohteita - palveluita – tapahtumia – harrastusmahdollisuuksia – jne. toivoisit Jämsänjoen varteen?
6. Kuinka toiminnallisuus saadaan turvattua myös hankkeen jälkeen?
7. Ketkä ovat mielestäsi tärkeimmät toimijat tuotettaessa tapahtumia ja toimintaa Jämsänjoelle?
8. Millainen elämyksellinen tapahtuma mielestäsi sopii Jämsänjoen ympäristöön?

Kysymykset Jämsekin matkailupäällikkö Ulla Haggrenille

1. Mitkä olisivat sellaisia uusia tapahtumia, joita kannattaisi kokeilla Jämsänjoen ympäristössä?
2. Kaipaavatko matkailijat lisää tietoa Jämsänjoesta?
3. Mikäli kaipaavat lisää tietoa Jämsänjoesta, millaisista asioista?
4. Miten tapahtumista ja toiminnasta kannattaisi tiedottaa matkailijoita, entä paikallisia?
5. Mikä on Jämsänjoen matkailullinen merkitys tällä hetkellä? Entä tulevaisuudessa?
6. Ovatko matkailijat kiinnostuneita joesta?
7. Millaista palautetta, toiveita matkailijat ovat esittäneet jokeen liittyen?
8. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät kehittämiskohteet, jos yritetään matkailullisesti kehittää Jämsänjokivartta?

Kysymykset Jämsän kaupungin kulttuuritoimenjohtaja Ritva Hellstenille

1. Millaista tietoa kuntalaiset ja matkailijat kaipaavat Jämsänjoesta?
2. Miten tapahtumista ja toiminnasta kannattaisi tiedottaa?
3. Millaista toimintaa, kulttuuripalveluita tai tapahtumia kulttuuritoimi on järjestänyt joen varrella?
4. Mitkä ovat olleet niistä onnistuneita?
5. Kuinka Jämsän kaupungin kulttuuritoimi voi olla yhteistyössä Jämsänjoki Virtaa! - hankkeen kanssa tuottamassa elävämpää Jämsänjokivartta?
6. Kuinka toiminnallisuus saadaan turvattua myös hankkeen jälkeen?
7. Ketkä ovat mielestäsi keskeisimmät toimijat tuotettaessa vapaa-aikatoimintaa Jämsänjoen ympäristöön?
8. Mikä on tärkeää tuotettaessa tapahtumia Jokivarteen? Onko mielestäsi jotain erityistä, mitä tulee huomioida?

LIITE 2: 2(2)

Kysymykset yrittäjille

1. Millaisia palveluita ja tuotteita mielestänne Jämsänjoen ympäristöön toivotaan?
2. Millaisia palveluita ja tuotteita te tarjoatte Jämsänjoen ympäristöön, entä kuinka toimintaanne voidaan kehittää edelleen tulevaisuudessa?
3. Ketkä muut paikalliset yrittäjät voisivat liittää palveluitaan ja tuotteitaan Jämsänjoen ympäristöön?
4. Kuinka yrittäjänä voit olla yhteistyössä Jämsänjoki Virtaa! -hankkeen kanssa tuottamassa elävämpää Jämsänjokivartta?

LIITE 3

JÄMSÄNJOEN TAPAHTUMAKALENTERI 2011-2012

| AJANKOHTA | TAPAHTUMA | TAPAHTUMA- PAIKKA |
|------------------|---|--------------------------------|
| TAMMIKUU 2011 | Keskustelutilaisuus asukasyhdistyksille | |
| HELMIKUU 2011 | Joki lapsille/ Jämsänjoen satuja ja tarinoita | |
| MAALISKUU 2011 | Liikkeen Virtaa! / Lumikenkäily | Joen ranta |
| HUHTIKUU 2011 | Jämsänjoki Kiviajalla | |
| | Jämsänjoen ympäristötietopäivä | Apteekkarin yrttimaa |
| | Ympäristötalkoot | Jämsänjoki |
| | Joen ranta tutuksi opastuskierros/Virmapyhä | Virmapyhä |
| TOUKOKUU 2011 | Linturetki Jämsänjoella | Tuuralampi |
| | Ympäristötalkoot | Apteekkarin yrttimaa |
| | Joki lapsille/ luontopäivä koululaisille | Kellokallio |
| | Lauluilta | Aarresaaren museo |
| | Liikkeen Virtaa! /Soututapahtuma | Jämsänjoki |
| | Nuorten tapahtuma | Jämsän Satama |
| KESÄKUU 2011 | Joki-risteily | Jämsänjoki |
| | Onkikipailut | Hulkkion Satama |
| | Ankkaralli Jämsänjoella | Jämsänjoki |
| | Lauluilta | Pälämäen museo |
| HEINÄKUU 2011 | Liikkeen Virtaa! / Vesijuoksu | Jämsänjoki |
| | Regatta-tapahtuma | Jämsän Satama, Hulkkion Satama |
| ELOKUU 2011 | Joen ranta tutuksi -opastuskierros / Hauenleuka | Hauenleuka |
| | Joen rannan Venetsialaiset | Kellokallio |
| | Liikkeen Virtaa! /Jämsänjoki pyöräillen | Jämsänjoen ympäri kiertävä |
| SYYSKUU 2011 | Joen ranta tutuksi opastuskierros /Ryönit | Ryönit |

| | | |
|----------------|--|------------------------------|
| | Joki lapsille / luontopäivä koululaisille | Jämsän puisto |
| | Syysmarkkinat | Aarresaaren kotiseutumuseo |
| | Ympäristötalkoot | |
| LOKAKUU 2011 | Ympäristötalkoot | |
| MARRASKUU 2011 | Luento Jämsänjoen sillat | |
| JOULUKUU 2011 | Joululaulut | Vanha Mylly |
| | Jouluvalmisteluita Joki-ympäristössä | Hulkkion Satamassa |
| | Jämsänjoki valaistuna | Jämsän puisto ja Satama |
| TAMMIKUU 2012 | Liikkeen Virtaa! / Hiihtoretki | Ilveslinna |
| | Luento Jämsänjoen laivat | |
| HELMIKUU 2012 | Joki-filmi-ilta | Jämsänkosken Wanha Makasiini |
| | Vanhojen joki-kuvien näyttely | Ilveslinna |
| MAALISKUU 2012 | Luento Jämsänjoen sillat | |
| | Joki-tanssit | Jämsänjoen ranta |
| HUHTIKUU 2012 | Joki lapsille/ Aarteen etsintä | Jämsänjoella |
| TOUKOKUU 2012 | Joen ranta tutuksi/ Tuuralampi | Tuuralampi |
| | Liikkeen Virtaa /Jämsänjoen lenkkeilytapahtuma | Jämsänjoen ympäri kiertävä |
| KESÄKUU 2012 | Jokikarnevaali | Paunu-Jämsän Satama |
| | Hankkeen päätösnäyttely | Jämsän Kivipankki |